بهرسڤێٽ شهرعی

ل دۆر

رۆژىسى

ومرگرتیه ژ کتیبا بهرسفیت شهرعی دکتور؛ اسماعیل سگیری

پ / رۆژى چپه و خيرا وي چهنده؟.

ب / ل پیشیی دقیت ئهم بزانین روزی ستوینهکه ز ستوینیت ئیسلامهتیی، و فهرزه ل سەر مرۆڤێ موسلمان، و ب دورستى مرۆڤ نابيتە موسلمان ھەكە رۆژيێ ژى دگەل فەرزیّت دى وەرنەگریت و پیّگرییّ ییّ نەكەت، چونکی چاوە نڤیْژ فەرزە و ستوینەكە، و هەروەسا زكات و حەج و يەيڤا شەھدى كو كليل و دەرگەھى موسلمانەتىيىيە، ھەروەسا رۆژى ژى وەكى وانە، و ئيسلام ژ وان ھەميان يێكڤە يێك دھێت، ڤێجا رۆژى ئەڤەيە: خوّقْهگرتنه ژ خوارن و قهخوارن و نقینا ژنی و ژ ههمی گونههان، ههر ژ دهرکهفتنا ئەلندىٰ ھەتا رۆژ ئاڤا دېيت، و رۆژى ئەو نينە وەكى ھندەك تىٰ دگەھن كو بەس مرۆڤ خوّ ژ خوارنیٚ و ڤهخوارنیٚ ب تنیٚ بدهته پاش، وهکی دی کا چ بکهت دورسته، نهخیّر وهسا نينه، رۆژيا ب بهرههم ئهوا مهخسهد ژێ ﴿ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (البقره:١٨٣) ئهوه مروِّهُ خوِّ رُ خوارن و ڤهخوارن و نڤينا ژنيّ و گونههان و ههر کاروبارهکيّ روّژييّ کيّم بكەت قەگرىت، چونكى ئەگەر وەنەكر ئەقە ھەروەكى وى ب دەستىت خۆ يىنەك ل خۆ دای و زهحمه تا خو بهر ئاڤێدا بری، و روٚژیا خو بی خیر و پویچ کری، ههر ل سهر ڤێ چەندى پېغەمبەرى خۆشتقى (ﷺ) دېپژيت: ((دېپت رۆژپگرەكى ژ رۆژپا وى ژبلى برس و تێناتيێ پێڤەتر نەگەھيتێ)) ئەڤە كيە؟ ئەڤە ئەوە: يێ ب گونەھان و سنجێت نەرەوا و سەرەدەريا نەدورست دگەل رۆژيا خۆ كرى و چو خيْر ـ ھەر وى ب خۆ ـ بۆ خۆ تنيّ نەھىلاي.

دیسا پیغهمبهر (﴿ دَیْنَ دَبیْریت: ((ئهو کهسی خو ژ ئاخفتنیْت کریّت و ییّت بی مفا و کارکرنا وان نهدهته پاش، خودی پاکی پی نینه ئهو خوارن و قهخوارنا خو بهیّلیت)). ژ قی فهرموودهیی دئیّته زانین ئهو روزیا خودی وهردگریت و فهرمان پی کری نهئهوه یا پی خوارن و قهخوارن ب تنی. ژ ریّنماییّت قان فهرموودهیان و ئیخستنا وان دگهل کوما حهدیسیّت پیغهمبهری (﴿) ئهویّت د قی بابهتیدا هاتین ئه ق پیناسینه بو روزیی بو مه دیار دبیت.

رۆژى ئەقەيە مرۆڭ خۆ ژ خوارن و قەخوارن و نقينا ژنى و ھەمى گونەھان بدەتە ياش، ژ وەختى دياركرى بۆ وەختى دياركرى، كو ژ ھەلاتنا سىپديىيە ھەتا ئاقابوونا

رۆژێ. ئەز دبێژم تشتەكێ دى ژى يێ فەرە ئەم بدەينە دگەل، ھەر ژ بۆ ھندێ دا رۆژى يا تەكوز و بەرھەمدار بىت، كو ئەم شەڤا رۆژىي ژبىر نەكەين. ژبەر ھندى پىدڤيە ئەم شهڤ و رۆژێت رۆژیێ ژێك جودا نهكهین و بزانین ههڤبهندیهكا موكوم و گرێدانهكا ب هێز يا پێػڤه ههى، ئهز دبێژم رۆژى دگهل هندێ رێك ناكهڨن و ناكهڨنه بهرێك مرۆڤ شەڤا خۆ ـ ئەو شەڤێت پيرۆز و پر خێر و بەرەكەت، ئەو شەڤێت ئەگەر مرۆڤ ب يەرستن و عيبادەتى ساخ بكەت دبنە ئەگەرى ژێبرنا گونەھێت مرۆڤى ھەميان ـ ب بەريْخۆدانا فلم و تەمسىلىيىت خەلەتقە ببەت، ئەز نابىدۇم رۆژى پى دشكىت و دكەڤىت، بەلىٰ ئەز دبیّژم ئەو رۆژیا ب ڤى رەنگى شەڤا وى ببۆریت، بەرىٰ خۆ ناگریت و جهیٰ خۆ ژی ناگریت. لهوا فهره مروّقیّ هشیار بیت و شهقا خوّ ب وی تشتیقه ببوّرینیت ییّ رۆژيا مرۆڤى د رۆژێدا بيارێزيت، و ژ ههمى كێم و كاسيان دوير بێخيت، و هاريكاربيت بوّ مروّڤي. مروّڤ روّژيا خوّ بيارێزيت و ڤهگريت، و كاركرن بوّ ب جهئينانا ڤێ چهندێ ل بهر مروّقی دی ب ساناهی بیت، بهلی تو چ دبیّری یی شهقا خو ههمیی ل بهر هندهك كاريّت هونهريڤه ببهت، ئهويّت ئارمانج ژێ روٚژيا موسلماني پويچ بكهت، و ديوارێ وي ژ سپیدی همتا ئیڤاری دانای بهمرفینیت و زمحممتا بری د بمر ئاڤیدا ببمت، لموا دڤیت موسلمان یی ژیر و هشیار بیت نهبیته ئارمانجا کهسی، و ب چو رهنگان روّژیا خوّ پویچ نه كهت. وه ختى رۆژىيى د قى ئايەتىدا دىار دېيت: ﴿ وَكُلُواْ وَاشْرَبُواْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُرُ ٱلْخَيْطُ ٱلْأَبْيَضُ مِنَ ٱلْخَيْطِ ٱلْأَسُودِ مِنَ ٱلْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُواْ ٱلصِّيامَ إِلَى ٱلَّيْلِ ۚ ﴾ (البقره:١٨٧)، ئانكو: بخون و ڤەخۆن (ب شەڤ) ھەتا سىياتيا سىێدى بۆ ھەوە ژ رەشاتيا شەڤى دياردبيت، پاشى رۆژيا خوّ تمامكهن ههتا روّژ ئاڤا دبيت و دگههنه شهڤيّ.

خيرا ڤي ههيڤي:

ئهجر و خیرا فی ههیفی خودی مهزن ئاشکرا نهکریه، چونکی هندی هند یا مهزنه، موفاجه نا خودییه بو بهندهیی وی، ههر ژبهر هندی ژی پیغهمبهری خوشتفی (ایش الله بو به نه بو به میز دبیژیت: «خودایی مهزن و به هیز دبیژیت: ههمی کار و کریاریت کوری ئادهمی بو وینه روژی نه به بو بو منه و نهز دی خهلاتی وی دهم و روژی پاریزهره (ژ

ناگری و گونههان) فیّجا ههکه روّژا روّژیا ئیّك ژ ههوه بیت، بلا ئاخفتنیّت کریّت نهبیّژیت و دهنگی خوّ بلند نهکهت و ههکه ئیّکی خهبهر گوتتی یان شهری وی کر بلا بیّژتی: ئهز یی ب روّژیمه. ئهز ب وی کهمه یی جانی موحهمهدی ددهستیدا، گوهرینا بیّهنا دهفی وی دهف خودی ژ بیّهنا مسکی خوّشتره. روّژیگری دوو کهیفیّت ههین بو دلخوّش دبیت: دهمی فتاره کر کهیفا وی ب فتارهکرنا وی هات، و دهمی دگههیته خودایی خوّ کهیفا وی ب فتارهکرنا وی هات، و دهمی دگههیته فهگیرهکا دیدا یا وی دبیرژیت: ((خوارنا خوّ و فهخوارنا خوّ و شههوهتا خوّ بوّ من دهیییت، روّژی بو منه و ئهز دی خهلاتی وی دمه، و ههر خیّره ک بده خیّرانه)). و دهینیت، روّژی بو منه و ئهز دی خهلاتی وی دمه، و ههر خیّره ک بده خیّرانه)). و دههیت وه کی خوّیه ههتا حهفسهد قاتان. خودی دبیرژیت: روّژی نهبیت، براستی ئهو بو منه و ئهز دی خهلاتی وی دهم، خوارنا خوّ و فهخوارنا خوّ و شههوهتا خوّ بوّ من دهیییت، روّژیگری دوو کهیفیّت ههین بوّ دلخوْش دبیت: دهمی فتاره کر کهیفا وی ب فتارهکرنا وی هات، و دهمی دگههیته خودایی خوّ کهیفا وی ب روّژیا وی دهیّت)). فیّجا فتارهکرنا وی هات، و دهمی دگههیته خودایی خوّ کهیفا وی ب روّژیا وی دهیّت)). فیّجا خودی خهلات و خودی خهلایه دا نه م بزانین خیّرا وی جهنده.

بهلکی ئهگهر مه بقیّت بهایی رهمهزانی بزانین.. بهسه ئهم بزانین، دهمی ئهم ب جه دئینین ئهم کار ب ستوینه کی ژ ستوینیّت ئسلامی دکهین، و فهرز و سوننه تیت ئیسلامی دقیّت ئهم ب چاقه کی مهزن بهری خو بدهینی، و بهسه ئهم بزانین دهرگههیّت بهحهشتی ههمی دئینه بهحهشتی ههمی د فی ههیقیدا دئینه قهکرن، و دهرگههیّت جههنهمی ههمی دئینه گرتن، و شهیتان دئینه گریّدان و نهشیّن وی کاری بکهن یی بهری هنگی دکر، دیسا ههیقا رهمهزانی ههیقا هاتنه خوارا قورئانا پیروزه خودایی مهزن دبیرژیت: ﴿ شَهُرُ رَمَضَانَ ٱلَذِیَ أُنزِلَ فِیهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدی لِلنَّاسِ وَبَیّنَتِ مِنَ ٱلْهُدی وَٱلْفُرُقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنکُمُ ٱلشَّهُر فَلْیَصُمُهُ وَمَن کَانَ مَرِیضًا أَوْ عَلَی سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَلَهُدی وَٱلْفُرُقَانِ فَمَن الله بیکُمُ ٱلنَّهُر وَلَا یُرِیدُ بِکُمُ ٱلْهُدی وَلَا یُرید بیشا اَوْ عَلَی سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَلَیْ مَا الله عَلَی مَا هَدَی مَا الله یَروا الله عَلی ما هَدیکُمُ وَلَا یُرید بیشا و کَانَ مَریضًا أَوْ عَلَی سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَلَیْ مَا مَن مَریضًا مَا وَ عَلَی سَفَرِ فَعِدَّةٌ وَلِتُکَمِوْا الله عَلی ما هَدی ما هَدینه هدیفا وهمیفا قورئان تیدا هاتییه هدیکُمُ وَلَعَلَکُمْ وَلَعَلَدُوا الله الله هدیفا وهمیفا قورئان تیدا هاتییه هدینه که و همیفا قورئان تیدا هاتییه

خواری، راستهریدییه بو خهلکی، و نیشانیت راستهریدی و قاقارتنینه ژیک جوداکرنا همقییی و نههمقییی فیجا همرکهسی ژهموه ئه همیقه ب سهردا هات ل مال بیت و نه ل سهر وهغهری بیت بلا روژییان بگریت، و ههچیی تیدا یی نهساخ بیت، یان ل سهر وهغهرهکی بیت، بو وی ههیه بخوت و بلا تهمهتی ههژمارا روژیییت خوارین وهختهکی دی بگریته هه، خودی دفیت ل سهر ههوه گران بکهت بیر زهجمهت بیخیت ، دا هوین ههیفا رهمهزانی تهمام بکهن پاشی خودایی، مهزن بکهن بیژن: (الله اکبر) ل سهر راستهریکرنا وی بو ههوه، و دا هوین شوکرا خودی بکهن پیغهبهری خوشتفی (هی) دبیژیت: ((ههکه رهمهزان هات.. دهرگههیت بهجهشتی فهدبن و دهرگههیت جههنه می دهینه گرتن، و شهیتان دهینه زنجیرکرن (ئانکو بو سهردابرنی دهینه لهوازکرن). دههکیت ئیکی دلوقانیه و دههکیت دووی گونه ژیبرنه و دههکیت سیی ئازاکرنه ژ ئاگری جههنه می)).

پیغهمبهری خودی (ﷺ) دبیریت: ((ههرکهسی ژ باوهری و ب هیفیا خیری رهمهزانی بگریت گونههیت وی ییت بورین هاتنه ژیبرن)) و خودی چیر دزانیت.

پ/ ئەم ھەمى دزانىن رۆژى فەرزە و شەنگستەيەكى گرنگى ئىسلامىيە، ئەرى فەرمان و حوكمى وى چيە يى رۆژيەكى بىي ئەگەرەكى شەرعى ھەبىت ـ ژ قەستا و بىي دەستويرى ـ بخوت؟.

ب / گەلەكا ب ترسە مرۆڤ بى دەستويىرى و بىيى چو ئەگەرىنىت شەرعى ھەبن رۆۋيىڭ بخۆت، ھەروەكى ئەبو ھورەيىرە بۆ مە قەدگىرىت، گۆت: بىغەمبەر (گا) دبىنژىت: ((ئەو كەسى رۆۋيەكى ۋ رەمەزانى ۋ قەستا بخۆت نە ۋ بەر نەساخى و وەغەرى ، ئەگەر ئەو ۋىى خۆ ھەمىى يى ب رۆۋى بىت ـ ھىندى رۆۋ و شەڤ ھەبن قىنجا بەرى خۆ بدەيى كا دەم چەند قەدكىشىت و وان رۆۋا ھەمىيا يى ب رۆۋى بىت، ھەمى بىكىقە ـ جھى وى رۆۋيى ناگرن)) ئەوا ۋ قەستا و بىي دەستويىرى ھاتيە خوارن قىنجا بىلا رۆۋيگىر ۋ خودى بېرسىت و ۋ خۆ ۋى بېرسىت، و ب ساناھى و ب چاقەكى كىم و ب سىقكى بەرى خۆ ئەدەتە خوارنا رۆۋيى، كو بىنۇرىت: خوارنا رۆۋيى چو نىنە، باشى دى بۆ خۆ گىرمەقە، ئان نەدەتە خوارنا رۆۋيى، كو بىنۇرىت: خوارنا رۆۋيى چو نىنە، باشى دى بۆ خۆ گىرمەقە، ئان

دێ بۅٚ خوٚ قەزاكەم.. ئەڤێ ڤى ھەلويستى وەردگريت كو چو دەستويريێت شەرعى نەبن و ژ قەستا روٚژيا خوٚ بخوٚت، كا پێغەمبەر (ﷺ) چ د دەرھەقا ويدا دبێژيت: ئەگەر ئەو دەمى ھەميێ ـ كا چەندە و چەند روٚژ تێدا ھەنە ـ يێ ب روٚژى بيت جهێ وێ روٚژيێ ناگريت.

همروهکی د فهگیرانا ئهبو داوودی و ئبن ماجهیدا هاتی، دیسا همر بوخاری ژی ب ریکا ئهبو هورهیره فهدگیریت، دبیژیت: ئهو کهسی روّژیهکی ژ روّژییت رهمهزانی بی دهستویریهکا ههژی بخوّت، ئهگهر ئهو هندی یی ب روّژی بیت جهی وی ناگریت. بهلی ئهفه رامانا هندی نادهت ئهگهر مروّقی روّژیهك خوار قهزا نهکهت، دقیّت قهزا بکهت، بهلی جهی وی ناگریت و خودی چیّر دزانیت.

پ/ بۆچى رۆژيا قەزا جهى رۆژيا خوارى ناگريت؟.

ب/ چونکی رهمهزان دهمهکی پیروزه، و دهمهکی ب بهایه ل دهف خودی، و ئهوی روژیا خو د رهمهزانیدا بخوت، وی ب دهستی خو ئهو وهخت و ئیخستنا روژیی د وی وهختیدا ژ خو بر، د ئهنجامدا خو بی بههر کر ژ خیرهکا مهزن یا گریدای ب وهختهکی ئاشکرا و تخویبدای، ژبهر هندی هندی یی ب روژی بیت ناگههیته ریزا وی روژیا د وهختی رهمهزانیدا دئیته گرتن و خودی چیر دزانیت.

پ/ پیشیان چاوا بهری خوّ ددا روّژی خوّری؟.

ب/ ئیمامی (زدههبی) خودی ژی رازی بیت، دبیژیت: ل دده موسلمانان هوّسا یا ئاشکرا بوو د وی ددمیدا ـ بهحسی ددمی خویه ـ یی روّژیی بی ددستویر و ئهگهردکی ههژی نهگریت و بخوّت: ئهو گهلهك و گهلهك خرابتره و زیده کافرتره ژ وی یی زنایی دکهت، و ژ وی ژی خرابتره یی عهردهی قهدخوّت، بهلی ئهم د موسلمانهتی و باوهریا ویدا ب گومان بووین، مه هزرا زدندهقیی ژی دکر، کو یی ژ دینی خو ددرکهفتی و یی فاسق بووی و ب قی چاقی بهری خو ددانه روّژی خوری و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ رەمەزان ھەيقەكە ژ ھەيقىت ئەسمانى، قىنجا چاوا دئىتە دەستنىشانكرن و دەستىيكرن ل ھەمى لايىت جىھانى و ل ھەمى وەلاتان؟.

ب/ ههلبهت خودی مهزن به حسی ههیشی کریه و دبیزیت: ﴿ یَسْعَلُونَكَ عَنِ اَلْأَهِلَةٍ ۚ قُلُ الله عَلَى مُوَقِیتُ لِلنَّاسِ ﴾ (البقرة: ۱۸۹)، ئانکو: ئهم ب فی ههیشی دهمیّت خو دزانین کا ئهم د کیژ وه ختیداینه و کهتینه د کیژکیدا، فیّجا وه ختی ههیشا شهعبانی ب دویماهی دئیّت دفیّت موسلمان زیره فانیا دهرکه فتنا ههیشا رهمهزانی بکهن، و ههر وه ختی ئه و ههیش هاته دیتن ل سهر ههمی موسلمانان پیدفیه ب روزی بن و نهمهر جه ههمی موسلمان ههیشی ببینیت، ب مهر جه کی یی دادفان بیت (عادل بیت) ههیشی ببینین، به سه مروقه ک ب تنی ببینیت و بیّته دادگه ها شهر عی و شاده یی ب دیتنا ههیشی بده تنی همیشی بریاری ب رهمهزانی ب شاده ییا وی ده ت.

پ/ ئهگهر ههیف د وهلاتهکیدا هاته دیتن و د وهلاتهکی دیدا نههاته دیتن، ئهری دی یا چاوابیت؟ ههردو دی ب روزی بن یان ههر ئیکی روزیا خو ههیه؟.

ب/ د قيريدا زانا ههمى نهئيك خهبهرن، بهلى پيدڤيه بزانين ل سهر موسلمانان ههميان پيدڤيه بزانين ل سهر موسلمانان ههميان پيدڤيه پيگريي ب وي ديتني بكهن و ب روزي بن، ژبهر كو دا ژيكڤهبوون د ناڤ موسلماناندا نهقهوميت، و پيغهمبهري خودي ژي (هُ الْفُورُوا لِرُويَتِهِ، فإن غمي عَليكم، موسلمانان ههميان دكهت، دبيريت: ((صومُوا لِرُوْيَتِهِ، وَأَفْطِرُوا لِرُوَيَتِهِ، فإن غمي عَليكم، فأَكُمِلُوا عِدَّةَ شَعْبانَ ثَلاثينَ)). ئانكو: ههكه ههوه ههيڤا رهمهزاني ديت.. ب روزي بن، و ههكه ههوه ههوه ههيڤا شهوالي ديت.. بخون، و ههكه عهور كهفته مابهينا ههوه و ديتنا

ههیقا رهمهزانی.. شهعبانی بکهنه سیه. ئه فهرمووده دبیّژیت: هوین ههمی ب روّژی بن دگهل دیتنا ههیفی. ژ فیّری بو مه ئاشکرا دبیت دفیّت ههمی موسلمان پیّگریی ب دیتنا باوهریی بکهن و ب روّژی بن.

ئیمامی شافعی (ایسی در بیتریت: ههر باژیرهکی دیتنا خو یا ههی، چو جه ب دیتنا جهه کی دی ب روزی نابن. ئیمامی ئهبو حهنیفه (ایسی دی ب روزی نابن. ئیمامی ئهبو حهنیفه (ایسی دیتن دفیت ههمی باژیر و باژیرکیت پیفه گریدای ب روزی بن، ئهگهر نه؛ ههر وهلاته کی دیتنا خو ههیه، بهلی ب دیتنا من بوچونا ب هیزتر ئهفهیه ئهگهر ل جهه کی ههیف هاته دیتن ـ بهلی ئهو جهی باوهریی بیت ـ دفیت ههمی پیگریی ب وی دیتنی بکهن، و ب روزی بن چونکی زانین فی چهندی پهسند دکهت و دبیژیت: ههیفی ئیك دهرکهفتنا ههی و ههر د ئیك شهفدا دهردکهفیت، و ل ههمی جهان دئیته دیتن، ژبهر کو نینه جهه کی شهف بیت و پارچهیه کا وی شهفی یا ههیف تیدا دهرکهفیته دگه نینه جهه کی شهف بیت، یان جهه کی روژ بیت و پارچهیه ژ وی روژی نهکهفیته دگهل دگهل روژا ههر جهه کی دی یی ههبیت، ئهفه مهعنا وی ئهوه ئهو شهفا ههیف تیدا دئیته دیتن روژا پاشتر پیدفیه ههمی ب روژی بن و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ههر پهرستنهكي شهنگستين خو يين ههين، و ئهو عيبادهت ب دورستي نائيته ب جهئينان ئهگهر ئهو شهنگست بهرچاف نهئيته گرتن، ئهري روژيي ژي روكن و شهنگست ههنه? و شهنگستیت وي چنه؟.

ب/ راسته، پیدفیه نهم بزانین ههر عیبادهتهکی، پهرستنهکی شهنگست و روکنیت خو ییت ههین، و ههر وهختی روکنهك ژ فان روکنان ژ بهریک چو و نههاتهکرن، رامانا وی نهوه کریارا مروفی یان عیبادهتی مروفی نهیی دورسته، بو نموونه: نهگهر رکوعهك و سوجدهیهك ژ نفیزژی کیم بیت.. رامانا وی نهوه نفیژ نهیا دورسته، ههروهسا روکن و شهنگستیت روزیی ژی پیدفیه بزانین ههر گافا ژ بهریک چونهك کهفته تیدا، روژیا مروفی نهیا دورسته، روژیی دوو روکن ب تنی ییت ههین، یی نیکی نهفهیه: دفیت مروف خو ژ خوارن و فهخوارنی و نفینا ژنی د روژا رهمهزانیدا بدهته پاش ههتا دبیته شهف،

و روگنی دوویی ئنیهته، پیدفیه مروّف ئنیهتا روّژیی بینیت، و ئهوی ئنیهتا روّژیی نفینیت، نهئینیت، و ئهوی ئنیهتا روّژیی نهئینیت، نهئینیت و خودی چیّر دزانیت.

پ/ كەنگى وەختى ئنيەتىيە؟ دشىت سپىدى ئنيەتا خۆ بىنىت و بىژىت ئەز يى ب رۆژىمە؟.

ب/ رۆژيا رەمەزانى دقىت ب شەق ئىنيەتا رۆژيى بىنىت، د ھەر پارچەيەكا ھەبىتدا وى بقىت، د ھەر پارچەيەكا ھەبىتدا وى بقىت، چونكى پىغەمبەر (راي ئىلى دېلارىت دەسى بىلىدى دەرىت دەرىت

پ/ ئەرى ب قى رەنگى كو ئنيەت ب شەق بىتە ئىنان، بۆ رۆژيا فەرز و سوننەتە؟.

ب/ نهخیر ئهقه یا گریدایه ب روزیا رهمهزانییه، و روزیا رهمهزانی و یا فهرز ب تنی دقیت مروف ئنیهتی بو ب شهف بینیت، بهلی روزیا سوننهت ههتا نیفرو ژی دورسته عهکه مروفی چو نهخواربیت ـ، چونکی ئهفه یا ژ پیغهمبهری (هی) هاتیه زانین، و چهند جاران عائیشا دایکا مه موسلمانان (هیکه دبیژیت: گهلهك جاران پیغهمبهر (هیک) دا پسیارکهت ئهری مه تشتهك ههیه بخوین؟ ههکه مه چو نهبا دابیژیت: پا ئهز یی ب روزیمه. ل فیری ئهم دزانین: هندی مروفی چو نهخواربیت ههتا نیفرود. مروف

دشیّت ئنیهتی بو روّژیا سوننهت بینیت و یی ب روّژی بیت، بهلی روّژیا فهرز دفیّت ب شهد ئنیهتی بو بینن و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ئەم چاوا ئنيەتا خۆ بينين و ئنيەتا رۆژيى چاوا دئينن؟.

ب/ ئنیهتا روزیی ئهقهیه: ته ل بهربیت و بیخیه د دلی خودا کو روزا پاشتر دی یی ب روزی بی، و د بنیرا نهمهرجه تو ب ده فی خو بیژی، یا فهر ئهوه د دلدا ته ئنیهت بیت تو یی ب روزی بی و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ئەگەر ئىنك رابوو پاشىقى و ژبىركر ئنيەتا خۆ بىنىت، پشتى ھنگى بىرا وى ھاتەقە، ئەو دى چ كەت؟.

ب/ ئه ق پسیاره گهله ک جاران دئیته کرن و دبیرژن: شقیدی ئه زرابوومه پاشیقی و من تیر پاشیث ژی یا خواری، به لی ژ بیرا من چو ئنیه تا خو بینم؟ باشه هه که ئه م بیژینی: بوچی تو رابوویه پاشیقی، ئه ری هه می سالی تو رادبیه پاشیقی، دی بیژیت: ژبه روژیی. دی باشه ئه قه ئنیه ته، ما ئنیه ت چیه الی تو رادبیه پاشیقی، دی بیژیت: شهما قیجا ئه وی رابوو پاشیقی و ئنیه ت ژبیر کر ب ده قی بینیت، بلا ب خه م نه که قیت، هه ما ئه و ئنیه ته و یا دورسته، و دیسا بو وی ژی ئه وی سه ری خو ددانیته سه ربالیفکی و ل به ره پاشیقی رابیت دا روژا پاشتریی ب روژی بیت و هشیار نه بیت، وی ئنیه تا ئینای وه خودی کریه د دلی خودا روژا پاشتریی ب روژی بیت و خودی چیتر درانیت.

پ/ ههرشه قد دفیت مروّف ئنیهتی نویکهت یان ئنیهته ک بوّ رهمهزانی ههمیی دهسه ؟.

ب/ ئەقە جهى نەلىكى و ئىختىلافىيە د ناقبەرا زاناياندا، حەنبەلى و شافعى و حەنەفى خودى ژ وان رازى بىت، دبىرژن: دقىت ھەر رۆژيەكى ئىيەتا خۆ ھەبىت، بەلى ئىمام ئەحمەد (روزى بىت: ئىك ئىنىەت بۆ ھەمى رەمەزانى چىدبىت ئەگەر مەخسەدا وى ب وى ئىنيەتى ئەۋ بىت ھەمى رەمەزانى يى ب رۆژى بىت، و ئەقە بۆچۈنا ئىمام

مالکی و ئیسحاقی کوری راههوهیهیه ژی، خودی ژ ههردوویان رازی بیت، بهلی یا دورستر بوچونا ئیکییه، چونکی ههر روزیهك یا جودایه ژ یا دی. راسته ههمی ئیك ههیشه بهلی ههر روزیهك ژ روزیا دی یا جودایه، بهلگه ل سهر: ئهگهر ئیك شكاند و خوار، یا دی ناكه قیت، و چو پهیوهندی دگهل یا خواری نینه و خودی چینر دزانیت.

پ/ گەلەك كەس يێت ھەين بچويكێت وان دڤێن ب رۆژى بن، بەلێ دەيك و باب دێ خورتيێ لێ كەن رۆژيا خۆ بخۆن ب ھێجەتا ھندێ دلێ وان يێ پێڨه دا برسى نەبن و زەحمەت ڨێ نەكەڤيت و بچويكان دڨێت ب رۆژى بن؟.

ب/ راسته رۆژى ل سهر بچويكان نينه ههتا بالق دبن، بهلى پيدڤيه ل سهر دايبابان ڤى بچويكى فيرى عيبادهتى بكهن و فيرى دينى بكهن و ل سهر پاريزكارى و ترسا خودى مهزن بكهن، دا دهمى مهزن دبن ل سهر ڤى چهندى رابن، ب راستى مرۆڤ بچويكى ل سهر چ راكهت دى ل سهر هندى مهزن بيت، و ل سهر هندى دى رابيت، و يا فهر ل سهر دايبابان ئهوه، ئهگهر دلى وان ب بچويكى وان ڤهيه، رۆژيى پى بدهنه گرتن.. ئهگهر دايبابان ئهوه، ئهگهر دلى وان ب بخون، بهلى ئهگهر دايباب بيژنى نابيت تو يى ب رۆژى بى بوون ژ نوى بلا بخون، بهلى ئهگهر دايباب بيژنى نابيت تو يى ب روژى بى، تو يى بچويكى و دى نهساخ بى و دى كهڤى، و دى هو ل ته ئيت و هو ل ته ئيت... هتد. ئهڤه گهلهكا خهلهته و نهيا دورسته و نه د جهى خودايه و ناكهڤيته بهر وى سهروبهرى سهحابى تيدا دگهل عهياليّت خوّ.

رهبیعا کچا موعهوزی (را دینژت: (مه رۆژی ب بچویکنت خو ددانه گرتن و مه دگهل خو دبرنه مزگهفتی، و ئهگهر هات و بچویکان ژ برساندا کربانه گری مه بویکنت هریی بو چی دکرن دا پی مژویل ببن و خو و برسا خو ژبیر قهکهن).

هەلبەت ئەڭ فەرموودە ژ قەگىرانا بوخارى و موسلميە، خودى ژ هەردوويان رازى بىت، ژ قى قەگىرانى بۆ مە دئىتە زانىن دقىت دايباب ھارىكارىت بچويكىت خۆ بن و رۆژيا پى بدەنە گرتن، و ئەگەر كەتنە بن گقاشتنىت برسى ژى دقىت دەسپىكى وى پىكۆلى بكەن برسا وى ژ بىرى ببەن، بەلى مخابن ئەڤرۆ ب ناڤى دلپىقەبوونى كو دى زەربىت يان دى دەقسىت و دى پۆتى بىت رۆژيى پى ددەنە خوارن، و چەند پىكۆلى

بکهن راببنه پاشیقی ژی ناراکهن ژ ترسا هندی کو روّژا پاشتر ب روّژی بیت. براستی ئهقه یا خهلهته و نه د جهی خودایه و بلا بچویکی مروّقی ئهقرو فیری روّژیی ببیت، چینتره مهزن ببیت خو ببینیت نهشیّت روّژیان بگریت و پاشی روّژا قیامهتی ههژی ئاگری دوّژههی ببیت و خودی چینتر دزانیت.

پ/ پیرهمیّر یان پیرهژن ییّت دانعومر و کهفتی، ئهگهر نهشیّن روّژییّ بگرن یان روّژی بوّ وان یا ب زهجمهت بیت، فهرمان و حوکمیّ وان چیه و دیّ چ کهن؟.

ب/ چونکی ئیسلام دینهکه نه فیت ل سهر گران بکهت و ب زه حمهت بیخیت، و ئیسلام نه هاتیه دا باری هندهکان زیده شیانا وان گران بکهت، و هنده تشتا ژی بخوازیت و ئه و ب خو نه شین پی رابن، و ئیسلام دینه کی واقعیه هه تا د ئه رکانیت ئیسلامیدا، به ری خو بدی به رسفه کا دی یا تیدا ههی، ئانکو: ئیسلام ب هنده ک فه رمان و ئه حکامانفه یا هاتی د شیانیت هه میاندانه، و ئه گه رهات و چو د کراسه کی دیدا و نه شیا پی رابیت، ئیسلامی ئه فی کراسه یی به رچافی وه گرتی و گه له گه نه حکام و فه رمان ییت ل سه رسف کرین یان ییت ژی ئیخستین و لی ناگریت.

و ئهحكامیت ئیسلامی نهوهکی بهرهکی هشکن و گوهوّرینیّت د سهر مروّفی دئین بهرچافی ناگریت، نهخیّر.. ئیسلام فی چهندی ههمیی بو مروّفان ـ ئهویّت بالق ـ بهرچافی دگریت و ئهحکامان دگهل گوهوّریت و دگهل رهوش و کراسی وی دزفرینیت، و ههر روکنهکی ئهم بهری خوّ بدهینی فی چهندی واقعه کی ناشکه را دی تیّدا بینین. روّژی ژی ئیّك ژ وانه و دبیت مروّفی دانعومر بیت، پیرهژن بیت یان پیرهمیّر، و دبیت بکهفیته د کراسه کی وهسادا نهشیّت روّژیی دگهل بگریت، ئهگهر گههشته سهروبه رهکی هوّسا، روّژی ل سهر نینه، چ پیرهمیّر بیت چ پیرهژن، بهلی ئهو ژ خیّرا روّژیی بی بار نابن، و ئهفه کمرهمه کا خودیّیه ل سهر پیرهمیّر و پیرهژنان ئهویّت گهنجینیا خوّ د پهرستنا خودیّدا بوراندین، وهختیّ دگههنه وی ژی کو نهشیّن روّژیان بگرن، روّژیی ل سهر وان رادکهت و بوراندین، وهختی نهو ثر خیری نائیّنه زربارکرن و ههر خودان خیّرن، چونکی تشتی نههیّلایی ئهو ب روّژی بن دانعومریا وانه، بهلی دفیّت بهده لی بده ن، و بهرامبه ر همر روّژیه کی خوارنا بهلهنگازه کی بده ن، یا دوو دانان ل دویف نافنجیا خوارنا خوّ و ل

دهف حهنهفیان چی دبیت بیته بهاکرن و بها شوینا خوارنی بیتهدان، بهلی شافعی و حهنبهلی فی چهندی دورست ناکهن، بهلگه و نیشان ژی قورئانه: ﴿ وَعَلَی اَلَّذِیرَ یَطِیمُونَهُۥ فِدْیَةٌ طَعَامُ مِسْکِینٍ ﴾ ههروه کی ئبن عهباس (ویشیدی کی رفزی ل سهر وان نینه، دانعومریه و پیرهینی و پیرهژنی و ئهگهر گههشتنه تخویبه کی رفزی ل سهر وان نینه، بهلی دفیت زادی بهلهنگازه کی پیشفه بدهت، بهلی نهگهر وان پی چیبیت و ههبیت، یان ئیك یی ل سهر پیدفی وان خودانکهت پیشفه بدهت، بهلی نهگهر وان نهبیت و کهس ژی یی ل سهر پیش وانفه بدهت، وی دهمی نه روزی ل سهرن و نه بهدهلی ددهن، و خیر ژی همر دی بو ئینه نقیسین، بهلی نهگهر مروفی پی چی ببیت و شیان ههبن یاخیرتر شهوه دری بو نیش ههر روزی کی بر بدهت پیش ههر روزیهکی، چونکی خودی مهزن دبیری و نی الی نهگهر میرفی پی میش ههر روزیهکی، چونکی خودی مهزن دبیری و نی آلزین یُطِیقُونَهُ وَدِی پی بر بدهت نهو بو وی ب خیرتره، فیجا نهگهر نیکی شیان نانکو: یی ژ زادی بهلهنگازه کی پی بدهت نهو بو وی ب خیرتره، فیجا نهگهر نیکی شیان نانکو: یی ژ زادی بهلهنگازه کی پی بدهت نهو بو وی ب خیرتره، فیجا نهگهر نیکی شیان نهبه خوارنا دووسی بهلهنگازان هیژ نهو بو ب خیرتره و خودی چیتر دزانیت.

پ/ یی همی روزی بو یا ب زهحمهته ژبهر ههر ئهگهرهکا ههبیت، فیجا بو کی همیه روزیی بخوت و دهستویری بو کی همیه ؟.

ب/ ئەو دەستويرييت دورست مرۆۋ رۆژيى دگەل بخۆت چەندەكن، ئەو ۋى وەكى بەرى نوكە مە گۆتى: ئيسلام دينەكى واقعيە و نەڤيت خەلكى تەنگاڤ بكەت و بارى وان گران بكەت، كو نەشين ب فەرزيت ئيسلامى رابن، و دگەل ھندى ۋى ھەمى فەرمانيت ئيسلامى دويف شيانيت مرۆڤينه، و ئيسلام دزانيت مرۆڤ دى ئيته قەگوھاستن بۆ ھندەك كراسان، و هندەك كاودان دى ب سەردا ئين، نەشيت رۆۋيى تيدا بگريت، لەوا ئەڤ چەندە بەرچاڤ گرتيە و چەند دەستويريەك ييت داينى رۆۋيى تيدا بخوت، ۋ وان: دانعومرى ـ چ پېرەمير چ ۋى پېرەۋن ـ وەكى بەرى نوكە ھاتى دورستە بۆ وان ئەو رۆۋيى دەن. بخۆن، و بەرامبەر خوارنا ھەر رۆۋيەكى دى زادى بەلەنگازەكى دەن.

یی دوویی دهستویری بو ههی ژنا ب دووگیان و یا بچویکی ب شیر ههی، بو وان ژی ههیه روژیی نهگرن و بخون. ژنا ب دووگیان، دبیت یا بی چارهبیت و ژ خو بترسیت، یان ژی ژ بچویکی خو، چونکی بچویکی د زکیدا ل سهر وی دژیت، و یا بچویکی ب شیر ههی، د یسا بچویکی وی ژی یی ب هیشیا خوارنا ویشه، فیجا دبیت هند شیر نهبیت بچویکی وی تیر ببیت، یان ژ خو بترسیت گهلهك لاواز ببیت، بو وان ههیه روژیی بخون، بهلی کا یشتی هنگی چ ل سهر وانه نهو بکهن.

* ئەبو حەنىفە و ئەبو عوبەيد و ئەبو سەور و و عەتاء و زوھرى و نەخەعى و سەعىدى كورى جوبەيرى خودى ژ وان رازى بىت، دبيرژن: ئەو رۆژييت خوارين ژبەر حەملى و بچويكى ب شير دى بۆ خۆ قەزاكەت و گريتەقە و چو دى ل سەر نينە، و چو بەدەلان ژ خوارنا بەلەنگازان نادەن.

* ئیمام ئهحمهد و ئیمامی شافعی خودی ژ ههردوویان رازی بیت، دبیرژن: ئهگهر ئهو ژ خو ترسیان یان ژ خو و بچویکی خو پیکشه ترسیان و روزژی خوارن، چو ل سهر وان نینه، بهس قهزاکرن ـ گرتنا روزیی جارهکا دی .. بهلی ئهگهر وان روزژی خوار، نه ژبهر خو بهلی ژبهر بچویکی خو ب تنی، وی وهختی دی قهزاکهن، و بهدهلی ژی دهن، خوارنا بهلهنگازهکی بهرانبهر ههر روزیهکی و خودی چیتر دزانیت.

پ/ چ سەفەر دەستويرە مرۆف رۆژيى تىدا بخوت؟.

ب/ ههروهسا ژ دهستویرییّت دورست مروّق روّژیی تیدا بخوّت سهفهره. خودی دبیژیت: ﴿ فَمَن کَاکَ مِنکُم مَرِیضًا أَو عَلَی سَفَرٍ فَعِدَةٌ مِن أَیّامٍ أُخَرَ ﴾ ئانکو: ههچییی ژ ههوه د سهفهریّدا بیت یان یی نهساخ بیت بو وی ههیه روّژیا خوّ بخوّت، و پاشی تهمهت روّژییّت خوارین بو خوّ قهزا بکهت، بهلی نهو کیژ سهفهره.. سهفهرا فروّکییه، یا پاپوریّیه، یا ترومبیّلیّیه، یا پیانه، یان یا دهواران؟ نهقه ههمینه، فهر نهوه سهفهر بیت، و نارمانج ژ وی سهفهری گونه هنهییت و خودی چیّر دزانیت.

پ/ هندهك دبيّژن ما بۆچى دى د سهفهريّدا رۆژيا خو خوّين و ئهم يى د فروّكيّدا، يان د ترومبيّليّدا، و ئهم د قهههسياينه؟.

ب/ وهختی خودی سهفهر کریه دهستویردان روزی تیدا بیته خوارن، خودی دزانی دی روزه که نیت نامویرهتیت نوی وه کی فروکی و ترومبیلی و شهمهندهفری دی دهرکهفن، و ژ فیری بو مه دیار دبیت بهس نافی وی سهفهر بیت دورسته مروف روزیی تیدا بخوت، بهس ب مهرجه کی ننیه ت ژ سهفه ری گونه هنه بیت و خودی چیتر دزانیت.

پ/ سەفەر چەندا درێژ بيت دورستە رۆژى تێدا بێتە خارن؟.

ب/ ئەقە جهى نەلىكىيى و ئختىلافىيە د ناقبەرا زاناياندا، بەلى ئەگەر ئەم بەرى خۆ بدەينە ئايەت و فەرموودىت د قى واريدا، ئەم نابىنىن ھاتبىتە تخويبدان و درىۋيا سەفەرى ھاتبىتە دەستنىشانكرن، ئەگەر سەروبەرى وى جهى دبىرژنى سەفەر ھەر چەند بىت دورستە رۆژى تىدا بىتە خوارن، و قورئانى ژى پەيقا سەفەرى قەكرى (مفتوح) ئىنايە و نەھاتيە گرىدان ب چو پىقانان وەكو دبىرژن (أوعلى سفر) و خودى چىتر دزانىت.

پ/ هندهك ييّت ههين ييّ ل سهفهريّ و دهستويرى يا ههى، و دبيت زهحمهتيّ ژى ببينن، بهليّ د سهر هنديّ را ژى دبيّرن: بلا ئهم زهحمهتيّ ببينين، ئهم ديّ ههر گرين و روّژيا خوّ ناخوّين، بهلكى بوّ مه ب خيّرتر بيت، فيّجا تو بوّ فيّ چ دبيّرى؟. ب/ دفيّت مروّف بزانيت خوارنا روّژييّ د سهفهريّدا دهستويره، و وى فيا بخوّت و فيّ دهستويرييّ وهرگريت و روّژيا خوّ بخوّت و پاشى بوّ خوّ بگريتهفه، و ييّ فيا ژى وي دهستويرييّ وهرناگريت و روّژيا خوّ ناخوّت، ئهفه ئهگهر مروّفى ئهزيهت و زهحمهتهكا مهزن د گرتنا روّژييّدا نهديت، بهليّ ئهگهر زهحمهتيّ و نهخوّشييّ د گرتنا روّژييّدا ببينيت و ئهو د سهفهريّدا، ياچيّتر ئهوه روّژيا خوّ بخوّت، دهستويريا خوديّ بوّ خوّ ورگريت، بهليّ ئهگهر روحمهت نهبيت بوّ ههيه ييّ ب روّژي بيت، بهليّه وهرگريت، بهليّ ئهگهر روّژي بوّ يا ب زهحمهت نهبيت بوّ ههيه ييّ ب روّژي بيت، بهليّه خوديّ. من پيّ چيّ دبيت و ئهز دشيّم د سهفهريّدا ييّ ب روّژي بم، باشه ئهگهر ئهز روّژيا خوّ نهخوم ما گونهههك بوّ من ههيه؟ ئينا پيّغهمبهري (هيّ)گوتي: (نهخيّر، و سهفهر دهستويرهكه ل دهف خوديّ ييّ پيّ كر و روّژيا خوّ خوار باشه، و ييّ فيا ب روّژي سهيه، و ييّ فيا ب روّژي سهيه، و ييّ فيا ب روّژي سهيه، و ييّ فيا ب روّژي سهفهر دهستويرهكه ل دهف خوديّ ييّ پيّ كر و روّژيا خوّ خوار باشه، و ييّ فيا ب روّژي بيت بيت چو گونهه ل سهر نينه).

بهلی ژ گۆتنا پیغهمبهری (ﷺ) ئاشکهرا دبیت: ((هِيَ رُخْصَةٌ مِن اللهِ فَمَنْ أَخَذَ بَها فَحَسَنٌ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فلا جُنَاحَ عليه)) دیار دبیت ئهگهر مروّق دهستویریی وهرگریت چینره، دبیژیت: ((هِيَ رُخْصَةٌ مِن اللهِ فَمَنْ أَخَذَ بَها فَحَسَنٌ)) ئانکو: یی پی کر باشه، و یی قیا ب

روّژی بیت ((وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ یَصُومَ)) چو گونه هل سهر نینه (فلا جُنَاحَ علیه) ئه قه ئیشاره ته بو هندی کو وهرگرتنا دهستویریا خودی چیّر و ب خیّرتره ژ وهرنهگرتنا وی، ئه قه فهرمووده ژ قهگیرانا ئیمام موسلمیه.

دیسا ئهویّت دهستویری ههی روّژیی بخوّن (نهساخن)، بهلی کیژ نهساخی؟ و مه چهند رهنگیّت نهساخیی ههنه؟ هنده ك نهساخی ییّت ههین روّژی ب خوّ بوّ چاره و دهرمانه، و زانینا ساخلهمیی و دوختوری یا ئه شروّ فی چهندی پهسهند دکهت کو ب راستی روّژی دهرمان و چارهیه بوّ گهله ک رهنگیّت ئیّش و نهخوّشیان، فیّجا پیدفیه ئهم بزانین د نهساخیا هوّسادا دفیّت ئهم تیّدا ب روّژی بین، چونکی دوو بهرههمان دی ب دهستی خوّفه ئینین، ئیک: مه روّژیا خوّ گرت.. مه ژ دهست خوّ نهکر، دوو: ئه فُ روّژیه بوّ نهساخیا من بوو دهرمان و ئهز ساخ بووم، ئه فه ههروه کی من دهرمان خواری و فهرمانا من ب فی چهندی یا هاتیه کرن (تداووا عباد الله)، و روّژی ب خوّ ژی ئهو دهرمانه ئهوی پیغهمبهری (گیاهی فهرمانا مه کری ئهم بو خوّ نی بگهرین.

نهساخیهکا دی یا ههی، ئهگهر ئهو روّژیی دگهل بگریت دبیت سلامهتیا وی گیروّ ببیت یان ئیشا وی پتر لیّ بیت، ئهفی بوّ ههیه روّژیا خوّ بخوّت و پاشی پشتی رهمهزانیّ تهمهت وان روّژییّت خوارین بگریتهفه و چو گونهه ل سهر نینه، ئهو ییّ دهستویردایه دهمیّ چارهسهرکرنا خوّ روّژیا خوّ بخوّت، و هندهك جاران دبیت نهساخ قهبویل نهکهت روّژیا خوّ بخوّت و بلا ئهزیهت بگههیتیّ، ئهفه یا خهلهته و نهیا دورسته، چو تیّدا نینه ئهو روّژیا خوّ بخوّت و پاشی پشتی رهمهزانیّ کا چهند روّژی ژیّ چوینه بوّ خوّ بگریت و قهزا بکهتهفه. خودایی مهزن دبیّژیت: (وان کنتم مریچا أو علی سفر فعده من أیام أخر) ئانکو: ئهگهر هوین د نهساخ بن هندی روّژیییّت ههوه خوارین پاشی بگرنهفه.

نهساخیه کا دی یا هه ی دبیرژنی نهساخیا دوّم دریّر، کو نهساخ دقیّت بهرده وام و روّژانه دهرمانا بخوّت، و ئهگهر دهرمانان نهخوّت دی تووشی ئهزیه ته کا مهزن بیت و نهشیّت دهرمانان قهبریت، ئهقی روّژی ل سهر نینن و روّژیا ناگریت، بهلی بهرامبهر ههر روّژیه کی دی زادی بهلهنگازه کی دهت، ئهقه ئهگهر وی پی چی بیت، و ئهگهر شیان نهبن ـ کهس نهبیت ژ ئهقیّت دقیّت خودانیی ژی بکهن کو پیشقه بهده لی بدهن ـ وی

دەمى بەدەل ژى ـ زادى بەلەنگازەكىيە بەرانبەر ھەر رۆژيەكى ـ ل سەر نىنە و خودى چىت دزانىت.

پ/ نهساخی ههیی دی چیته دختوری، و دختور دی دهرزیکان ـ شرینقان ـ بو نفیسیت و دی بیژیتی دفیت تو بدانی، و نهو دشیت روزیی بگریت، دورسته دهرزیکی ـ شرینقی ـ دانیت ئان نه ؟.

ب/ دقیّت ئهم بزانین خودایی مهزن فهرمانا مه دکهت ئهم ب دهستی خوّ، خوّ نه هاڤێژینه د ناڤبرێندا (هیلاکێ) و خوٚ ئیزا نهدهین و خودێ ب خوٚ یێ دلوٚڤانه و نهڤیایه في ديني ل بهر مه گران بكهت و ب زهحمهت بيّخيت كو ئهم نهشيّين پيّ رابين، ڤيّجا بلا ئەقىٰ نەساخ بزانىت خودىٰ مەزن بۆ دورست كريە و رىٰ يا دايىٰ ئەو رۆژيا خۆ بخوّت، نهخاسمه ئهگهر روّژی چاره و سلامهتیا وی گیروّ بکهت، یان پتر ل سهر گران بكهت، و نابيت بيْرْيت ئيللا دى گرم، و بلا رۆزيا خو بخوّت و خودى مەزن ئەو مافى دايي وهكى دبيْريت: ﴿ يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَأْكُلُوٓاْ أَمُوا لَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَاطِل إِلَّا أَن تَكُونَ تِجِكَرَةً عَن تَرَاضِ مِّنكُمُ وَلَا نَقْتُلُوٓا أَنفُسكُمُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴾، و خودي يي دلوقانه و دبيرثيت: ﴿ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُم لِ فِي ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۖ ﴾ ئانكو: گرانى بو ههوه نهئيخستيه د دينيدا، و د ئايهته كا ديدا دبيريت: ﴿ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُريدُ بِكُمُ ٱلْعُسَرَ ﴾ ئانكو: خودى دفيت ل بهر ههوه ب ساناهى بيخيت و نهفيت ل سهر ههوه گران بکهت، ڤێجا بوٚ وي ههيه ئهو روٚژيا بخوٚت و دهرمانێت خوٚ وهرگريت. بەلىٰ ئەگەر دختۆرى دەرمانىت خوارنىٰ نەدانىٰ و بەس دەرزىك ـ شرينقە ـ ب تنىٰ دانىٰ، ئەو دشنىت يى ب رۆژى بىت و دەرزىكا ـ شرينقا ـ خۆ ژى دانىت، چ دەرزىكا ـ شرينقا ـ رانی بیت یان یا دەستى، ب مەرجەكى ئەق دەرزىكە ـ شرینقە ـ نە ئەو بیت یا جهي خوارنیّ بگریت، وهکی دی ههمی رهنگیّت دهرزیکان ـ شرینقان ـ دورسته نهساخ بدانیت و رۆژى پى ناكەڤىت. ئبن حازم و ئبن تەيمىيە دبێژن: ھەر چ دەرزىكا ـ شرينقا ـ ههبیت روّژی پی ناکهڤیت خوّ دهرزیکا ـ شرینقا ـ پاشیی ژی بیت، بهلی وهکی مه گوّتی به مهرجی هندی نهئهوبیت یا جهی خوارنی بگریت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئەرى ملحەمكرن و قەترەكرنا چاڤى چاوايە؟.

ب/ قەترەيا چاقى يان يا گوھى يان يا دفنى، ئەقە سى جوينىت قەترەيانە، قەترەيا گوھى و چاقى، رۆژى پى ناكەقىت، چونكى گوھ و چاق نەرىكىت سروشتىنە بۆ ناف ھناقان كو رۆژى پى بىكەقىت ـ ل دويف بۆچۆنا پىرا زانايان ـ، ھەرچەندە دبىت ھندەك بەحسى گوھى بىكەن و دبىنرن: ب قەترەيا گوھى دكەقىت، بەلى بارا پىر ژ زانايان دبىنرن: رۆژى ب قەترەيا گوھى ناكەقىت، ھەروەسا ب قەترە و مەلحەما چاقان ژى، بەلى رۆژى ب قەترەيا دفنى دكەقىت، چونكى دفن دەرگەھەكى گرىدايە ئىكسەر ب حەفكىقە، لەوا ھەتا ھندەك زانا دبىنرن: نابىت برمويت ژى بىنە ھەلكىشان، چونكى دى بىتە ئەگەرا ھندى خۆ ل گەوريا وى بدەت و ببيتە ئەگەرى ھندى رۆژيا وى بشكىنىت و خودى چىنر دزانىت.

پ/ ئێکێ نهساخه و یێ ب رۆژیه، دڤێت خوینێ بکهته لهشی، یان ئێکێ ب رۆژیه دڤێت خوینێ بدهت. ئهرێ ئهڤه چ کارتێکرنێ د رۆژیێدا دکهت؟.

ب/ ئهڤێ خوینێ ددهت روٚژیا وی ناکهڤیت، بهلێ ئهگهر پشتی خویندانێ لاواز بوو، و نهشیا روٚژیا خوٚ ببهته سهری، بوٚ ههیه روٚژیا خوٚ بخوٚت، و (انشاء الله) چو گونهه ل سهر نینه، نهخاسمه ئهگهر ئهوێ نهساخ گهلهکێ پیدڤی بیت، بهلێ یێ نهساخ بیێی ڨێ ژی، بوٚ ههیه روٚژیا خوٚ بخوٚت، چونکی یێ نهساخه، و خودێ دهستویری یا دایه نهساخی روٚژیا خوٚ بخوٚت، و چارهسهریا خو بکهت، بهلێ ئهگهر دختوٚر بیژیتێ روٚژیێ بگره چو نینه، بلا خوینێ بدهنێ چو کارتێکرنێ د روٚژیا ویدا ناکهت و روٚژیا وی ب وهرگرتنا خوینێ ناکهڤیت و خودێ چیٚټر دزانیت.

پ/ ئێکێ دی یێ نهساخه و ددانێت وی دئێشن و دختوٚری یاگوٚتیێ ههر چهند دهمژمێرهکان یان ههر دانهکی یان ههر هندهك روٚژان ددانێت خوٚ ب فرچه و مهعجوینی بشوٚ، ئهرێ فهرمان و حوکمێ ڤی دێ یێ چاوابیت؟.

ب/ رۆژىگر دشێت ددانێت خۆ ب فرچه و مهعجوينان بشۆت ئهگهر بشێت نههێليت ئاڨد گهوريا ويدا بچيته خوارێ، و رۆژيا وى ناكهڨيت، بهلێ ب وى مهرجێ مه گۆتى و خودێ چێټر دزانيت.

پ/ بۆ مرۆڤێت بێهن كورتك يان تەنگ نەفس هەى يان رەبوو و بەخاخێ يان حەبكێت بن ئەزمانى ب كاربينن ئەو ب خۆ يێ ب رۆژى بيت؟.

ب/ ههروهکی ب زانینی یا دیار.. بهخاخ بهس ریکیت بای فرهه دکهت دا بهینا مروّقی خوّشتر لی بیّت و نهخوارنا چو تشتیه، و بهس کاری قی دهرمانی ـ بهخاخه ـ فرههکرنا بوریکیّت بیّهن ههلکیّشانیّنه، لهوا روّژی پی ناکهقیت، و ئهو حهبکیّت دداننه بن ئهزمانی بو (ذبحة الصدریة) تهنگ نهفهسیی ههر ب کاری بهخاخی رادبیت، مه هیقیه ژ خودی ئهقه ژی روّژیی نهئیخیت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئهگهر ئێکی روٚژیا خوّ د رهمهزانێدا خوار، و پشتی هنگی نهگرتهقه ههتا رهمهزانا دی ژی هاتی، ئهری حوکمی وی چاوایه؟.

ب/ ئهو کهسێ رۆژیێت خو خوارین و جارهکا دی نهگرتین، ههتا رهمهزانا دی ب سهردا هاتی، ئێك ژ دویانه، یان ئهوه یێ رهمهزان ب سهرداهاتی و دهرفهت بو چێنهبووی روژیا خو تێدا بگریتهفه، و قهزا بکهت، قیایه بگریت بهلێ یێ کهفتیه د نهخوشیهکیدا، یێ چێبووی و قیایه بگریت جارهکا دی یێ کهفتیه د نهخوشیهکا دیدا، و هوسا ههتا رهمهزانا دی ب سهردا هاتی، ئانکو: ژ دهستویرهکێ یێ چویه د ئێکا دیدا، بو نموونه؛ وهکی ژنێ، دڤێت بگریت یان ب حال کهفتی و نهشێت بگریت و پاشی بوو بچویك شیر و نهشیا بگریت، ئهڤا هوسا وێ خهمساری د قهزاكرنا وێدا نهکری.. بهلێ نهشیایه بگریت، ئهڤن هوسا وی خهمساری د قهزاكرنا وێدا نهکری بهلێ نهشیایه بگریت ژبهر هندهك ئهڤن هوسا وی خهمساری د قهزاكرنا وێدا نهکری بهلێ نهشیایه بگریت و چو چو چو پهگهریّت بینزارکهر، وی وهختی ئهڤه دێ بهس وان روٚژیێت خوارین قهزاکهت و چو

بهدهل و کهفارهتان نادهت، بهلی ئهگهر وی روّژیا خوّ بی دهستویری خواریه و خهمساری ژی تیدا کریه و شیایه بگریت بهلی ژ بی خهمی نهگرتیه ههتا رهمهزانا دی ب سهرداهاتی، لیّکنهگرتنا چیّبوویی د نافیهرا زانایاندا د دهرحهقی فی مروّفیدا.

ئیمام حهسهن بهسری و ئیمامی نهخهعی خودی ژههردوویان رازی بیت، دبیّژن: فی مروّقی ژبلی قهزایی چویی دی ل سهر نینه، چونکی بهلگهییّن ژحهدیسی ئان ژقورئانی کو تشتهکی دی ژبلی قهزاکرنی ل سهر فی مروّقی ههبیت.

بهلی جمهوری زانایان دبیرژن: ئهفی هوسا دوو تشت ل بهرن، ئیک: دفیت روژیا خو قهزاکهت، دوو: دفیت کهفارهتی ژی بدهت، و بهلگه و نیشانا وان قیاسه (پیقانه) ل سهر وی ئهوی پی چی نهبیت روژیی بگریت، دی بهدهلی دهت، روژی قهزاکرن ژبهر ئهوا خواری و کهفارهت ژبهر کو بی دهستویری روژیا خو نهگرتیه ههتا رهمهزانا دی بسهرداهاتی و خودی چیر دزانیت.

پ/ ئێکی بابی وی یی ساخلهم بیت و د رهمهزانێدا بمریت و رهمهزانا خو تمام نهکربیت، حوکمی وی چیه؟.

ب/ ئهو رۆژىينت نهگرتين و ئهمرى خودى تيدا كرى ل سهر وى نينن و پيشقه نائينه گرتن، بو پټر رونكرنى: ئهگهر ئيكى ژ سهرى رهمهزانى گرتن ههتا روژا دههى، و ئهمرى خودى كر و رهمهزان تمام نهكر، ئهو روژيت مايين ژ رهمهزانى پيشقه نائينه گرتن، چونكى ل سهر نينن ههتا پيشقه بينه گرتن و خودى چيټر دزانيت و خودى چيټر دزانيت.

پ/ باشه ئهگهر نهساخی مروّقی هنده روّژی خوارن، و بهری عهیدی بمریت، ئهو روّژییّت خوارین دی چ لی ئیّن.. مروّقیّت وی دی بو گرن ئان نه؟.

ب/ ئهڤێ هۆسا، ئهگهر نهساخ بوو و د نهساخیا خۆدا ژبهر چارهسهرکرنێ و خوارنا درمانا هنده رۆژی خوارین، و نهساخی ما دگهل و هێژ ب سلامهتی نهکهفتی چۆ بهر دلوڤانیا خودێ، ئهرێ حوکمێ وان رۆژیێت خوارین ژبهر نهساخیێ چیه؟ رۆژیێت خوارین ل سهر فهرزن ئان نه... دڤێت بۆ بێته گرتن، یان رۆژی ل سهر فهرز نینن و نهئهرکه ل سهر مرۆڤێت وی بۆ بگرن. ڤێرێ جهێ نهلێکیێیه د ناڨبهرا زانایاندا ل سهر دوو بۆچۆنان، ئێك: رۆژی ل سهر وی مرۆڨی نینن ئهوێ ژبهر نهساخیێ خوارین پاشی ساخ نهبووی کو رۆژیێت خو بگریت، بهلێ کهس و کارێت وی دێ زادی پێشڤه دهن، ئهو ژی ومکی پیرهمێر و پیرهژنێت بێچاره، ئهڤ چهنده یا هاتیه ڤهگێران ژ ئبن عهباس و عائیشایێ (دهیکا مه موسلمانان) خودێ ژ ههردوویان رازی بیت، و ههر ئهڤه بۆچۆنا ڨان زانایایه ژی ئیمام ئهحمهد و ئهبو حهنیفه و ئیمام مالك و ئیمامێ شافعی و باراپتر ژ

ئبن عهباس (روزی در بیزیت: ههر کهسی مر و روزی ل سهر بن، ئانکو: نهساخیا وی ب مرنیقه هاته گریدان، بلا سهمیانی وی بهرانبهر ههر روزیه کی خوارنا بهلهنگازه کی بدهت. بهلی ههر ئبن عهباس دبیژیت: ئهقه ئهگهر ئهو روزییت ل سهر ییت رهمهزانی بن، بهلی ئهگهر ئهو بن ئهویت وی ل سهر خو کرینه نهدر دقیت سهمیان و سهرکاری وی پیشقه بگریت.

بهلی رهئیا دویی نهوه کو باراپتر ژ شافعیان دگهلن سهمیانی وی، نانکو: سهرکاری وی دی پیشقه گریت دورسته و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ئەرى حوكمى بەرىخۆدانا ب مەخسەد ژ زەلامى چىه بۆ ژنكەكا بيانى يان بۆ ژنا وى ب خۆ؟. ب/ نهزور و بهریخودانا خهلهت ههمی دهمان بو مروّقی موسلمان نهیا دورسته، رهمهزان بیت ئان نهرهمهزان بیت، بهلی پا ئیکجار د رهمهزانیدا نهیا دورسته و یا حهرامه، و پیغهمبهر (گ) دبیّژیت: ((بهریخودانا خهلهت تیرهکه ژ تیریّت شهیتانی، قیّجا ههچیی ژ ترسیّت خودیّدا بهیّلیت، خودی دی شریناهیا باوهریی ئیّخیته د دلی ویدا)). حاکمی یا قهگیرای و دبیژیت یا دورسته دویف مهرجیّت بوخاری و موسلیمی بهای وان نهقهگیّرایه، ههر د بنیرا نابیت مروّق ب مهخسهدا خهلهت بریّنیته ژنهکا بیانی، و ئهگهر یی ب روّژی نهزور کر وی وهختی وی دوو خهلهتی کرن، ئیّك: گونهههك کر چونکی یا حهرامه. دوو: کیّماسی ئیخسته د روّژیا خوّدا و خیّرا وی کیّم کر، و دبیت ئهگهر فی رهنگی گونههان نههیّلیت چو خیّر د روّژیا ویدا نهمینیت، ههروهکی پیغهمبهری (گ) گوتی: ((رُبُّ صَائِم لیس له من صِیَامِهِ إلا اجُّوعُ))، ئانکو: روّژیگرهکی همی ژ برسی و تیهنی پیهنی بیهمتر ب سهر روّژیا وی ناکهقیت.

بهلی بهریخودانا روزیگری بو ژنا وی نهیا حهرامه، بهلی پیدفیه مروف برانیت و ژبیر نهکهت مروف یی ب روزیه، و پیدفیه برانیت کا دی چاوا روزیا خو پاریزیت، و ئهگهر یی ب روزی ما ب فی بهریخودانیفه دبیت پیچ پیچه وی بهر ب هندیفه ببهت روزیا خو بخوت و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ئهگهر زهلامی شۆلهکی ب زهحمهت ههبیت وهکی شکاندنا سهبی یان شکاندنا بهرا یان ههر شۆلهکی دی بیت یی ب زهحمهت، چیدبیت روّژیا خوّ بخوّت یان چ پیدفیه ل سهر بکهت؟.

ب/ پیدفیه نهم بزانین ئیسلام دینه کی ب ساناهیه و خودی نه فیایه ل سهر مه گران بکهت و هندی ژ مه بخوازیت نهم نه شینین پی رابین: ﴿ وَمَاجَعَلَ عَلَیْکُم فِی اللّینِ مِنْ حَرَجً ﴾ گرانی بو ههوه نه ئیخستیه د دینیدا، و د ئایه ته کا دیدا دبیژیت: ﴿ یُرِیدُ اللّهُ بِکُمُ اللّهُ بِکُمُ اللّهُ بَرِیدُ وَلا یُرِیدُ بِکُمُ الْعُسَرَ ﴾ ئانکو: خودی دفیت ل بهر ههوه ب ساناهی بیخیت و نه فیت ل سهر ههوه گران بکهت،، فیجا نه فی شولی دکهت نه گهر یی پیدفی بیت، و نه فی شولی دکهت نه گهر یی پیدفی بیت، و

ئهگهر نهچیته شۆلی دی بچویکیت وی میننه برسی، و ئهگهر یی ب رۆژی بیت نهشیت ب شولی خو رابیت چونکی شولی وی گهلهکی ب زهجمهته نهشیت روژیی دگهل بگریت، بو وی ههیه روژیا خو بخوت، و ههر وهختی وی قیا و پی چی بوو دی بو خو گریتهفه، بهلی ئهگهر ئه شولی هوسا یی ب زهجمهت دگهل یی بهردهوام بیت و وی چو روژ نهبن بو خو خو تیدا بگریتهفه و د بنی نهشیت ژبهر گرانیا شولی روژیی دگهل بگریت وی وهختی ئه و دی که فیته د بن فی حوکمیفه ﴿ وَعَلَى ٱلَذِینَ یُطِیقُونَهُ وَدُیهُ طَعَامُ مِسۡکِینِ ﴾ روژی ل سهر نینه، بهرانبهر ههر روژیهکی دی زادی بهلهنگازهکی ده ت و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ئهو ژنا کهفتیه د عادیدا یان د چلکاندا و بقیّت روّژییّت خوّ بگریت، ئهریّ دشیّت؟.

ب/ نهخیر نابیت ئهو روّژیا بگریت ئهگهر کهفته د فی کراسیدا، بهلکی حهرامه ئهو بگریت، بهلی یا فهره بزانیت خودی وی بی بار ناکهت ژ خیرا فان روّژییّت ژی چوّین و نه ب دهستی وی و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ژنهك يا ب رۆژى بوو ههتا بهرى بانگى مهغرهب كهفته د عاديدا، چ بكهت! رۆژيا خو ببهته سهرى يان بخوت؟.

ب/ ئهگهر یا ب رۆژی بیت و بهری بانگی مهغرهب ب وهختهکی کیم ژی، دفیت رۆژیا خو بخوت و روژیا وی دکهفیت، دیسا ئهگهر بهری بانگی سپیدی ژی ب دهمهکی کیم پافژ بوو دفیت وی روژی یا ب روژی بیت و خودی چیتر دزانیت.

پ/ ئهگهر ژنی عادیّت خو زانین سی روّژن یان پینج، بهلی د رهمهزانیّدا هنده روّژیّت دی لیّ زیّده دی چ کهت.. دی یا ب روّژی بیت ئان نه؟.

ب/ ئهو دی هندی روّژیّت خو ییّت ئاشکرا ب تنی خو قهگریت و ئهو روّژیّت زیّده ژ وهختی وی، چ دوو بن، چ پتر بن، ئان کیّمتر دفیّت سهری خو تیّدا بشوّت و روّژییّت خوّ ژ خو نهبهت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئهگهر ژن بهری بانگی سپیدی پاقژ بوو، ئان پشتی بانگی سپیدی ب دهمهکی کیم پاقژ بوو، حوکمی وی چیه؟.

ب/ ههلبهت ئهگهر ئهو بهری بانگی سپیدی خو ب دهمهکی کیم ژی پاقر بوو، دقیت سهری خو بشوت و وی روژی یا ب روژی بیت، بهلی ئهگهر یا پاقر بیت و رابوو پاشیقی دا یا ب روژی بیت و بهری بانگی ئان پشتی بانگی کهفته د عادیدا، نابیت ئهو یا ب روژی بیت، بهلی ئهگهر بهری بانگی پاقر بوو، ئهو دشیت وهختی مای خو ب پاشیقیقه مرویل کهت و پاشیقا خو بخوت و سهر شویشتنا خو گیروکهت، ب دلی خو سهری خو بشوت، یافهره هند گیرو نهبیت نقیرا سپیدی ژ خو نهبهت و روژیا وی یا دورسته و خودی چیر دزانیت.

پ/ ئهگهر ژنهکی قیا چو روّژییّت خوّ د رهمهزانیّدا نهخوّت، و قیا دهرمانهکی یان هنده حهبکا بخوّت عادا وی گیروّکهت؛ دا د ههیقا رهمهزانیّدا نهکهقیته د عادیّدا و روّژییّت خوّ بخوّت کا چاوایه؟.

ب/ چو تیدا نینه، و ژن دشیّت دهرمانه کی بخوّت؛ دا عادا وی گیروّگهت و روّژییّت خوّ ییّت رهمهزانی ههمیان بگریت، نه خاسمه نهگهر یا شویکری بیت، به لی نهگهر کچ بیت دبیت نه فه چهنده زیانی بگههینیتی، و نهگهر نه و خوّ بهیّلیته سهر کراسی خوّ یی سروشتی نه وی خودی داییی و رهوشه کا یاساییه، بو وی باشتره، به ای نهگهر وی ژی فیا دهرمانه کی وهربگریت بو گیروّکرنا عادی بو وی ژی دورسته و چو تیّدا نینه و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئەگەر ژنەكى دوو رۆژى سەرى رەمەزانى گرتن يان چەندبن، پاشى كەفتە د عاديدا، ئەرى ئەو ھەردوو رۆژييت گرتين دورستن يان نە؟.

ب/ بهلی روّژییت وی دورستن و پشتی پاقژ دبیت بهس نهو دی وان روّژیان گریت نهویت ژبهر عادی خوارین و نهو روّژییت بهری عادی دورستن و ناگریته و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ههر وهختی ژن دکه فیته د کراسی عادیدا یان بچویك بوونیدا، نابیت نفیرژان بکهت و روزیان بگریت، بهلی پشتی پاقژ دبیت دی روزییت خوارین بو خو گریته فه.. بهلی نفیرژان ناکهت، ئهری بوچی؟.

ب/ چونکی ئیسلامی رهحم و دلوقانی یا ب ژنی بری، ههیقی چهند روّژهکان دکهقیته د قی کراسیدا، و ههر ههیف ئهگهر نقیّژیّت ژی چوّین، بکهتهقه ئهقه دی ل سهر گران بیت، بهلی روّژی سالی جارهکه و زهحمهت تیّدا نینه.

ل سهر قی چهندی پسیار ژ دهیکا مه موسلمانان عائیشایی (رسیسی هاتهکرن: ئهری بوچی ژن د کراسی عادیدا نقیژیت ژی چوین ناکهتهقه، بهلی روزیان دگریتهقه؛ ئینا گوت: گافا ئهم ژی دکهفتینه د فی کراسیدا.. پیغهمبهری (رسیسی ها مه دکر ئهم نقیژان نهکهینهقه و روزیان بگرینهقه و خودی چیتر دزانیت.

پ / گافا بانگ هاته دان مهرجه مروّف خوّ بگریت ههتا بانگ ب دویماهی دئیّت ئان دورسته دگهل دهسییّکرنا بانگی مروّف فتارا خوّ بکهت؟.

ب/ نهمهرجه مروّق خوّ بگریت ههتا بانگ ههمی دئیّته دان، و دورسته دگهل بانگی فتارا خوّ بکهت، بهلی یا فهره خوارنا فتاری بهرسفا بانگی ژ بیرا مروّقی نهبهت و مروّقی ژ خیرا بهرسفا بانگی بی بار نهکهت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ حوکمی چونا نقینا ژنی چیه د رهمهزانیدا؟ ئانکو: ب روزی و مروق یی ب روزی؟.

ب/ ئهوی ب روّژی و ژ قهستا (عمدا) بچیته نقینا ژنی، ب راستی وی خهلهتی و گونهههکا ژ گونههیکا ژ گونههیک مهزن دکهفیته سهر، دفیّت ئهو دوو ههیفان ل سهریک پیش وی روّژیا ب چونا نقینیقه خواری بگریت، یان بهندهیه کی ئازاکهت، و ئهگهر بهنده ب دهست نهکهفت ئازا بکهت کو ئهفرو نینن، دفیّت دوو ههیفان ل سهریک یی ب روّژی بیت، و ئهگهر ژبهر بیّزاری و نهچاریی یان نهساخیی نهشیا دوو ههیفان یی ب روّژی بیت، پیدفیه زادی شیّست بهلهنگازان بدهت وهک جزا، چونکی د روّژیا رهمهزانیدا چو نفینا خو و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ئیک یی همی سهرشویشتنا ل سهر همی دفیت سهری خو بشوّت، بهلی هشیار نهبوو همتا سپیده دهرکهفتی، یان هشیار بوو و درهنگه، ئهگهر سهری خو بشوّت نهشیّت پاشیقی بخوّت، ئهو چ بکهت؟.

ب/ رۆژیا وی یا دورسته و دشیّت پشتی بانگی سپیّدی سهری خو بشوّت، و مهرجی روّژیی ئهو نینه ئهو سهری خو بهری بانگی سپیّدی بشوّت، و ئهوی درهنگ هشیار بووی، دشیّت بهریکی پاشیقا خو بخوّت، و بو سهر شوّشتنی چو نینه بلا بانگ بیّته دان و یاشی دی سهری خو شوّت و خودی چیّر دزانیت.

ب / ئەرى چۆنا نڤينا د ھەمى رەمەزانىدا دورست نىنە و چى نابىت؟.

ب/ بهس وهختی مروّق یی ب روّژی نهدورسته و حهرامه، بهلی شهقا روّژیی، شهقیّت رهمهزانی دورسته ههتا بانگی سپیدی دئیته دان، خودی مهزن دبیزیت: ﴿ أُحِلَ لَكُمُ لَكُمُ لَكُمُ وَأَنتُم لِبَاسٌ لَهُنَ ﴾ ئانكو: نقینا ژنی د لیک اُلَّه اُلصِیامِ اُلرَّفَتُ إِلَی نِسَآبِکُم هُنَ لِبَاسٌ لَکُم وَأَنتُم لِبَاسٌ لَهُنَ ﴾ ئانكو: نقینا ژنی د شهقیّت رهمهزانیدا بو ههوه هاته دورستکرن، ههتا سپیده دههلیّت، بهلی گافا سپیده دهرکهفت چی نابیت و کا چاوا خو ژ خوارنی و فهخوارنی ددهته پاش.. وهسا دفیّت خو ژ نقینی ژی بدهته پاش ههتا روّژ ئافا دبیت و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ئهگهر ئێکی ئاڤ د گهوريا خوٚدا وهردا، و بێ دهستی وی، هنده ئاڨ بچيته خوارێ، چاوايه؟ ئهرێ روٚژيا وی دکهڨيت؟.

ب/ تێوهردانا ئاڤێ د گهوريێدا و غولغولێ بکهت، نهخاسمه بوٚ چارهسهرکرنێ چو تێدا نینه، و دورسته، و ئهگهر بێی مروٚڤی هندهك ئاڨ دگهوریا مروٚڨیدا چوٚ خوارێ و بێ دهستی مروٚڨی چو تێدا نینه، و روٚژی پێ ناکهڨیت، و پێدڨیه دهمێ مروٚڨ ب روٚژی کێم ئاڨێ د دهڨێ خوٚ وهردهت و کێم ئاڨێ د بن دفنێت خوٚڕا بێخیت ژ ترسا هندێ ئاڨ بچیته خوارێ و ببیته ئهگهرێ کهفتنا روٚژیێ، لهوا پێغهمبهر (سلاڨێت خودێ ل سهر بن) دبێژیت: (گهلهك ئاڨێ بێخنه بن دفنێت خوٚ ژبلی ئهگهر تو یێ ب روٚژی بی) و خودێ چێټر دزانیت.

پ/ گەلەك دبيرن نە ئەم برسى دبين، و نە تينى دبين، قيجا ما دى بۆچى رابينە پاشىقى؟ ئەم رۆزيان بى پاشىق دگرين؟.

ب/ ئهو ب خو روزیا وان یا دورسته، بهلی وان خو ژ خیرهکا مهزن بی بارکر، خیرا سونه باشیقی، پاشیقی خو شونه و پهرستنه، فیجا یی نهرابیته پاشیقی خو ژ فی خیری و فی پهرستنی بی بارکر، د ئهنجامدا خو ژ وان خیران ژی بی بارکر ئهویت خودی ئیخستینه د پاشیقیدا و پیقه گریداین، و ههر ژبهر هندی ژی پیغهمبهر (گی دبیریت: ((رابنه پاشیقی، بهرهکهتا تیدا))، ژ حهدیسی دیار دبیت یا باشتر ئهوه ئهم

رابینه پاشیڤێ و ڤێ سونهتێ دگهل روٚژیێ ب جه بینین و ڤێ سونهتێ گهلهك خێرێت دى یێت تێدا:

ئيك: سەرپيچيه بەرامبەر جوهى و فەلان، و ئەقە ب خۆ يا پيدڤيه.. پيغهمبەر (﴿ اللهُ عَلَيْكُ: سەرپيْچيە نارابنه پاشيڤان هوين رابنه پاشيڤان)).

دوو: پاشیف بو روزیگری پشته فانیه و ب هیز دئیخیت کو بی منه ت روزیا خو بگریت، و ئه و گازندا نه و برسی بکهت و نه و تینی، و خوشیی ب روزیا خو ببهت، و روزیا هوسا، پتر خیرا تیدا.

سن: د وهختی پاشیشیدا خودایی مهزن دئیته عهسمانی دنیایی ـ هاتنه کا هیژایی وی و یا بی چاوایی ـ و دبیژیت: ((کی ههیه داخوازه کی ژ من بکهت دا بو ب جه بینم؟ کی ههیه دوعایه کی بو خو بکهت دا بو قهبویل بکهم))، ههروه کی د فهرمووده یا پیغهمبهریدا (گی) هاتی، فیجا یی نهرابیت ئه وه خته ژی چو کو ئه و بو خو دوعایه کی تیدا بکهت ئه وه ختی دوعا تیدا قهبویلگری.

چار: یی رابوو پاشیقی ئهقه وی نقیّرا سپیدی ژی د وهختی ویدا کر و گیرونهکر، و یی نهرابیته پاشیقی ژ قان خیران ههمیان بی باره و خودی چیتر دزانیت.

پ/ چاریکه کی بهری بانگی مزگهفت ئحتیرامان ددهن، ههتا هنده ک ل سهر ئحتیرامان دبیژن: ئحتیرام ئحترام.. زاد حهرام. ئهری حوکمی قی چیه؟ مروّق دشیّت پشتی ئحتیرامی بخوّت و قهخوّت ههتا بانگی سییدی دئیته دان؟.

ب/ زاد ب ئحتیراما حهرام نابیت، و ئحتیرام بهس بو هشیارکرنییه کو تو لهزی بکهی و ته ئاگهه ژ خو ههبیت کو تو یی نیزیکی بانگی دبی، وهکی دی تو دشیّی بخوّی و قهخوّی ههتا بانگی سپیدی بلا ئحتیرام بیته گوتن و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ئەرى ھەتا چ رادە زەلامى ماف ھەيە ترانا دگەل ھەڤژينا خۆ بكەت؟.

ب/ ههمی ترانه نهحهرامن و ترانه د حهلالن، هندی ئه قترانه وی نه کیشنه هندی سهرشویشتن لی بکه قیت، ههر وه ختی وی زانی ترانه دی وی بهرهنگاری قی چهندی

کهن، دفیّت خوّ ژ ترانه و یاریان فهگریت، نه چونکی د حهرامن، بهلی ژبهر هندی کو ئهو دی زیّده چیت و روّژیا خوّ ئیّخیت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئهگهر ب قان ترانه و ياريان سهرشويشتن كهفته سهر، بيّى كو نقين د ناڤبهرا واندا چيّ ببيت؟.

ب/ د گونههکارن، و روّژیا وان دکهڤیت، و پیّدڤیه ڤیٚ روّژییٚ بوٚ خوٚ بگرنهڤه، و ئهڤه ژ وان روّژیانه یا بیّ عوزر هاتیه خوارن، و ئهگهر ژییٚ خوٚ ههمییٚ ییّ ب روّژی بیت جهیّ ڤیٚ روّژییٚ ناگریت دگهل هندیٚ ژی، دڤیٚت بگریتنهڤه و خودیٚ چیٚتر دزانیت.

پ/ ژنهك يا ب رۆژيه و دڤێت مكياجي بدانيت، ئەرێ دورسته ئان نه؟.

ب/ ئهو ژنا مکیاجی بدانیت، و یا ب رۆژی بیت، یا خودان باوهره و یا باوهریداره، ئهگهر دا چاوا رۆژیان گریت، مه هیفیه ئهو د وهختهکی نیزیکدا وی مکیاجی ژی بهیلیت، چونکی ژنا خودان بیر و باوهر دفینت بزانیت مکیاج دانان بو ژدهرفه نهدورسته، و خهلهته دهرفهی رهمهزانی، پا تو ج دبیژی بو رهمهزانی، و پیدفیه ئهفا هوسا برهحهتی و جوان شیرهت لی بیتهکرن، و ب دلسوزی؛ چونکی ژنهکا خودان ئیمانه، و دفیت ریز ل فی باوهریی بیتهکرن، و ب هشکی و رهفی نهئیته پاشفهبرن کو مکیاجی ددانیت؛ چونکی روژی گرتنا وی نیشان و بهلگهیه دی ههر روژهك ئیت ب خو حهسیت و زانیت مکیاج بو دهرفه دگهل رهوشتی ژنا موسلمان ناگونجیت، پاشی بلا ئهف خویشکه بزانیت روژیی هنده ک سنج و ئهخلاق ییت ههین دفینت ژی نهئینه جوداکرن، و ئهگهر بزانیت روژیی هنده ک سنج و ئهخلاق ییت ههین دفینت ژی نهئینه جوداکرن، و ئهگهر بو مروفی و دفیت مروف خو ژی بپاریزیت دهرفهی رهمهزانی دفیت د رهمهزانیدا پتر مروفی و دفینت مروف خو ژی دویر بیخیت.

به نی پا مکیاج روّژیی نائیخیت، به نی ئهگهر پی نهکه قیت، پی کیّم ژی نابیت؟ نهخیّر بی گوّمان روّژیی کیّم دکهت، فیّجا ییّت تیگه هشتی ماده م ههر زه حمه تا خوّ برن ب چو رهنگان، ناهیّلن خیّرا وان کیّم ببیت، یا دی.. مکیاج دانان و وهرنهگرتنا جلکی شهرعی ژ

ريّز و سهروبهرێ جاهليانه، لهوا خودێ دبيّژيت: ﴿ وَلَا تَبَرَّجُ لَ اَلْجُهِلِيَّةِ ٱلْأُولَٰكُ ۚ ، و ئهز دبيّژم ئهوا روّژيگر نهڤێت کريارێت وێ يێت خهلکێ جاهليێ بن، کورت و کرمانج روّژيا وێ ناکهڤيت بهلي دبيت خيّرا وێ کێم بيت و خودێ چێټر دزانيت.

پ/ گەلەكىت ھەين نقىر ناكەن، بەلى دەمى دبىتە رەمەزان دلى وان نەرم دبىت، ھەيقا رەمەزانى ب تىن رۆژى و نقىرن و دكەن، ئەرى رۆژى و نقىرىت وان دورستن؟ يان رۆژيان دگريت بەلى نقىرن ناكەت ئەرى رۆژيىت وى دورستن؟.

ب/ ئەز دبیری رەمەزان بۆ مرۆقی دبیته دەرفەتەکا زیرین، کو مرۆق پشتی هنگی یی بەردەوام بیت د پەرستنا خۆدا، هیقیه ئەوی دەست پی کری بەردەوام بیت سەر رۆژی و نقیریت خۆ پشتی رەمەزانی ژی، و ئەقی رەمەزانی دەست ب نقیریان دکەت و پاشی پشتی رەمەزانی دهیلیت ئەم دبیرینی: ژ خودی برسه ئەو خودایی رەمەزانی تو ژی ترسیایی و ته بۆ نقیر کرین هەر ئەو خودییه خودایی شەوال و هەمی ههیقان، قیجا چاوا تو د قی ههیقیدا ژ خودی ترسیای.. بزانه خودایی مەزن د هەمی ههیقاندا ل سەر ته زیرهقانه و ته دبینیت، قیجا ژی برسه، و ئەوی رۆژیان دگریت و نقیریان نەکەت دبیت ئەقە ببیته ریخوشکرنەك نقیران ژی بکەت، خیرا رۆژیی جودا دئیته نقیسین.

و گونهها نهنڤێژکرنێ جودا دێ ئێته نڤيسين: ﴿ فَمَن يَعۡمَلُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرًا يَرَهُۥ وَمَن يَعۡمَلُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ شَرَّا يَرَهُۥ ﴾ ، لهوا ئهم نابێژينه وی يێ روٚژيان ب تنێ دگريت و نڤێژان نهکهت، ههما روٚژيان ژی نهگره، ئهڤه يا خهلهته، بلا يێ ل سهر روٚژيێت خوٚ يێ بهردهوام بيت، دبيت ئهڤ چهنده بهرێ وی بدهته کرنا نڤێژان ژی و خودێ چێټر دزانيت.

پ/ گەلەك دبيّژن: چاوا ب خيّرتره، وهختى بانگ دئيّته دان ئهم فتارا خوّ بكەين ياشى نقيّژا مەغرەب بكەين، يان نقيّژى بەراھيى بكەين ياشى فتارا خوّ بكەين؟.

ب/ ئیسلام پر حه ژوی تشتی دکهت ئهوی ل سه ر مروقان سقکر، قیجا یا ب خیرتر ئهوه مروق فتارا خو بکهت پاشی نقیژا خو بکهت، پیغهمبه (اللهتی دراندا بن، هندی ئهو له زی ل فتاری بکهن و پاشیقی گیرو بکهن)، و پیغهمبه ر الله دی د خیراندا بن، هندی ئه و له زی ل فتاری بکهن و پاشیقی گیرو بکهن)، و پیغهمبه ر الله دی یا قودسیدا دبیژیت: ((خودی دبیژیت: بهندهیی من یی ژههمیان خوشفیت بو من ئه وه یی زویت له زی ل فتاری بکهت و خودی چیت دزانیت.

پ/ گەلەك رۆژيگر دبێژن ئەم بۆ خۆ چ دوعا بكەين؟.

ب/ ئیک ژ کهرهمیّت خودی ئهویّت دگهل بهندهیی خو کرین ئهقهیه: داخوازییّت وی ب جه دئینیت، و دوعا و لاقلاقیّت وی وهردگریت.. نهخاسمه دگهل فتاری، و ژ دوعاییّت پیغهمبهری (هی که میر فتاری دکرن: ((یا خودی مه روّژی بو ته گرت، و مه فتاره ل سهر رزقی ته کر، و تیهناتی چو، گهه و بار پر بوون، و ب ئزنهها خودی خیر هاته نقیسین))، و بو وی ههیه ههر دوعایهکا وی بقیّت و ب ههر زمانی بقیّت بو خو بکهت، و وهختی روّژیی ههمی جهی دوعایییه نهخاسمه وهختی فتاری و خودی چیّر دزانیت.

پ/ ئەرىٰ علك بۆ رۆزيگرى يىٰ چاوايە؟.

ب/ رۆژى پێ دكەڤيت، چونكى علك و بەنيشت دحەليينت و دكەڤيتە د زكيدا، و جهى د ناڤ هناڤاندا دگريت، و هەر تشتێ هۆسا بيت رۆژى پێ دكەڤيت و خودێ چێټر دزانيت. پ/ ئەرێ حوكمێ وى مرۆڤى چيه يێ پاشيڤێ، پارى د دەڤيدا بيت و بانگێ سپێدێ هاته دان.. پاريێ خۆ بخۆت و تمامكەت يان پاريێ خۆ باڤێژيت؟.

ب/ گهل بانگ هاته دان، دفینت ئهو بهسکهت، نه خوارنی و نه فهخوارنی نهخون و نهفهخون، و ئهگهر پاری د دهفیدا بیت دفینت بافیزیت، بانگ ئیشارهته بو هندی کو ئهم ژوینه د سپیدیدا، و ئهگهر نهئینیته دهری پشتی بانگ هاتیه دان وی وهختی روژیا وی دکهفیت و خودی چیر دزانیت.

پ/ ئهگهر ئیّك روّژا رهمهزانی نقست و ب جهنابهت كهفت و سهرشویشتن كهفته سهر، روّژیا وی دکه قیت ئان نه؟.

ب/ رۆژيا وى ب قى چەندى ناكەڤىت، بەس سەرشويشتن دكەڤىتە سەر، و دڤێت ل سەر خۆ راكەت؛ دا نڤێژێت وى لى نەچن، و وەكى دى ئەڤە چو زيانى ناگەھىنتە رۆژيا وى و خودى چێټر دزانىت.

پ/ دل رابوون و ههلاڤێتن روٚژيێ دئێخيت ئان نه؟.

ب/ ئهو دل رابوونا بنى مرۆڤى رادبيت، رۆژيا مرۆڤى نائنخيت، و رۆژى دگهل دل رابوونا بنى دەستى مرۆڤى، چ كارتنكرنا نهباش د رۆژيندا ناكهت، بهلى ئهگهر بهرگهريان هاتهكرن، و ئهو ب خو دلى خو راكهت، ئانكو: تلنت خو بكهته د گهوريا خودا ئان تشتهكى باڤنژيته د گهوريا خودا دا دلى خو راكهت، وى وهختى روژيا وى دكهڤيت و خودى چينر دزانيت.

پ/ ژنهك يا ب رۆژيه و زهلامى وى يى بى رۆژيه ـ بىي دەستويرى ھەبيت ـ، دورسته ژن خزمهتا وى بكهت و خوارنى بۆ يىشكىش بكهت؟.

ب/ پیدفیه نهف ژنه شیرهتان ل زهلامی خو بکهت، و بیژیتی: نابیت، و دفیت تو ژ خودی برتسی و روژییت خو بگری و ل خو برفری، نهگهر ما ل سهر یا خو و روژی نهگرتن، نهو ئیك ژ دویانه، نهگهر دهستویریه شهرعی ههبیت دورسته خزمهتا وی بیتهكرن، و نهدگهر روژیان نهگریت و وی چو دهستویرییت شهرعی ژی نهبن، و نهدگهل روژیییه ژی،

وی وهختی نهدورسته خزمه تا وی بینه کرن، و د شهرعیدا بو ژنی ههیه خزمه تا وی نه کهت و بو وی ههیه چو نهدانیته به ر، و نهم ژبیر نه کهین پیغهمبه ر (رَاَی مِنْکُمْ مُنْکَرًا فَلْیُغیِرُهُ بیده فَإِنْ لم یَسْتَطِعْ فَبِلسَانِهِ فَإِنْ لم یَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِیمَانِ))، ههرکه سی ژ هه وه گونه ه و خرابیه ک دیت بلا ب دهستی خو بگوهوریت، هه که نه شیا بلا ب نه زمانی خو بیت، هه که نه شیا بلا ب دلی خو بیت و نه فه لاواز ترین باوه ریه. و دفیت ژن ژی وه ختی خه له تی و خرابیه کی دبینیت و ژ کی بیت، دفیت قان به هه رسی پینگافا ب کار بینیت بو گوهورینا وی خه له تی و خودی چی ر دزانیت.

پ / ئەرى مرۇق فتارا خۆ بەرى ل سەر چ بكەت ب خيرتره؟.

ب/ تشتی ب خیرتر مروّق فتاری ل سهر بکهت قهسپه، چونکی پیغهمبهری (ﷺ) فتارا خوّ، ههر ل سهر قهسپی دکر، ئهگهر نهبوو ل سهر ئافی، ئهگهر ئاف ژی یا بهردهست نهبوو، ل سهر ههر تشتهکی دی بیت دورسته چو تیدا نینه و خودی چیر دزانیت.

پ / هندهك ينت ههين زهلامنت وان رۆژيان ناگرن، و دبنژنه مالا خو و بچويكنت خو ژی روژيان نهگهر ئهو نهگرن خو ژی روژيان نهگهر ئهو نهگرن گونه ه بو كنيه؟.

ب/ ئهو ب خو د ئيسلاميدا كهس گونهها كهسي ب ستويي خوفه ناگريت، كو ئيك گونههي ل سهر يي دي راكهت، و نابيت كهس گوهي خو بدهته وي، ژبهر كو پيغهمبهر (الله الله عَه لَبَشَرِ فِي مَعْصِيةِ الله))، و نابيت گوهداريا كهسي بيتهكرن د بي ئهمريا خوديدا، و نابيت كهس خو رازي بكهت خورتي ژ لايي زهلامي ماليفه يان سهميان و مالخويي ماليفه ليبيتهكرن، و روژيي بخوت و ههكه وهكر گونه د ستويي ويدايه، و ئه قر رهنگه گفاشتنه يا كه قنه و نهيا ئه قرويه، د كه قندا ئه قريكه هاتيه بكارئينان؛ دا بهري هندهكان ژ راستيي وهرگيرن و ب في چهندي بخاپينن كا ئه وگونه هيت وان ژي ب ستويي خوفه دگرن، خودي دبيژيت: (وَقَالَ ٱلّذِينَ كَفُرُوا لِلّذِينَ

ءَامَنُواْ اُتَبِعُواْ سَبِيلَنَا وَلْنَحُمِلُ خَطَايَكُمُ وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَهُم مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ وَكَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَهُم مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ وَكَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَلَهُم مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ وَكَا لَهُ وَكَا لَكُونِهُمُ وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطْايَلُهُم مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ وَكَالِينَ، بهلكى ئهو لكنابُونَ فَهُ فَا اللَّهُ وَلَيْ اللَّهُ وَلَهُ هَا اللَّهُ مِنْ مُؤْمِنُ مُونِ مِنْ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤْمِنُ مُؤمِنُ مُ

پ / ئەرى دورستە دەوات د رەمەزانىدا بىتەكرن؟.

ب/ شویکرن و ژن ئینان د رهمهزانیدا دورسته، و چو تیدا نینه، بهلی پیدفیه ئهو د رهمهزانیدا روژیا خو بپاریزن و ب چو رهنگان ژن و میر ب روژی، نهچنه نفینا ئیك و خودی چیر دزانیت.

پ / ئەرى رۆژا شكى كىژكە، و دورستە مرۆڤ يى ب رۆژى بىت.. ئەگەر بوو رەمەزان باشە و ئەگەر نەبوو رەمەزان بلا سوننەت بىت؟.

ب/ رۆژا شكى رۆژا دويماهيا هەيڤا شەعبانييە، رۆژا سيهى و هيژ ديار نەبووى كا ئەو شەعبان (بيست و نەھە) و رۆژا دى رەمەزانە، ئان ژى ئەو شەعبان (سيهه) و رۆژا پاشتر رەمەزانه و ديار نەبيت، ھەركەسى قى رۆژى بگريت ئەو گونەھكارە، ھەروەكى پيغەمبەر (ﷺ) قى چەندى ديار دكەت و خودى چيتر دزانيت.

پ / ئەرى رۆژى ب عادەيا نهينى (العادة السرية) دكەڤيت ئان نه، و ئەو كەسى ب ڤى كارى رادبيت گونەهكارە ئان نه؟.

ب/ عادهیا نهیّنی (العاده السریه) د رهمهزانیّدا دبیته ئیّك ژ وان تشتیّت روّژی پیّ دشکیّت و دکه قیت و خودانی قی كاری یی گونههكاره و دقیّت وی روّژیی بو خو بگریته قه و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ ئەو چ كارە ژ ھەميان ب خيرتر رۆژيگر بكەن؟.

ب/ هەلبەت كارى ژ هەميان پيدڤيى مرۆڤ خەمى ژى بخۆت ئەوە: رۆژيا مرۆڤى يا پارستى بيت ژ هەمى كيماسيان و پيگريەكا موكوم ب سنج و ئەخلاقى رۆژيى بكەت؛ دا رۆژىدكا بەرھەمدار بىت، و ببىتە ئەگەرا دلۆڤانى، و ئازاكرن و گونەھ ژێبرنا وى، و مرۆڤ رێك و سوننەتا پێغەمبەرى (ﷺ) بگریت. و تشتێت پێدڤى مرۆڤ بپارێزیت دگەل رۆژیێ ئەڤەنە:

- ـ بهردهوام بیت سهر نقیریت ب جماعهت و ل مزگهفتی.
- ـ بهردهوام بيت سهر تهراويحا ل مزگهفتيّ يان ل مال، نهخاسمه بوّ ژنان.
  - ـ مەردىنىي و ھارىكاريا دەستەنگان.
    - ـ گەلەك خواندنا قورئانى.
  - ـ زكرى بەردەوام دگەل دوعاييت بەردەوام.

پ/ شهڤا (ليله القدر) كيژكه، و خيْرا ويْ چهنده؟

ب/ ژ خیر و کهرهمینت خودی دگهل موسلمانان کری.. ئه شه شه یا دایی، خیرا وی ژ هزار ههیفان پرم، ب مهرجه کی چو شه فینت (لیلة القدر) د نافدا نهبن، و شه فه که ملیاکه ت دگه که جبریلی دئینه خواری، ژبهر بهره که تا فی شه فی و دگه ک دلوفانی و بهره که تا خودی دئینه خواری.

پێغهمبهر (ﷺ) دبێژیت: ((ئهوێ ژ خێرا ڤێ شهڤێ بێ بار بیت ئهو ژ خێرهکا مهزن بێ بار بوو))، دیسا دبێژیت: ((ههر کهسێ شهڨا (لیلة القدر) رابیت ب باوهری و ب هیڨی، گونههێت وی یێت بوٚرین، ههمی ب راستی هاتنه ژێبرن))، و یێ بڨێت ئهڨ خێره ژێ نهچیت، بلا ههر دهه شهڨێت دویماهیێ رابیت ساخکهت، ئهگهر نهشیا، بلا شهڨێت کهت ژ دههێت دویماهیێ رابیت و ساخکهت، و ئهگهر ههر نهشیا بلا شهڨا (بیست و حهفتێ) ژ خوٚنهبهت و خودێ چێټر دزانیت.

پ/ ژنهك دبيّژيت: د وى سالا ئهم تيّدا رهڤين من يازده روٚژى خواربوون، من هندهك گرتبوون و هندهك مابوون، و ئهڤه چهند سال ب سهرڤه چوٚن و هيٚژ من نهگرتينه. ئهرى چاره چيه؟

ب/ باراپتر ژ زانایان دبیّژن: گیروٚکرنا قهزاکرنا روٚژیی دهمی سالهکی بی سویچ و ئەگەرەكىٰ شەرعى ھەبيت گونەھە، و ئەگەر سالەك ب سەر قەزاكرنىڭە چۆ و چو هێجەتێت شەرعى نەبن دڤێت كەفارەتێ ژي دگەل قەزاكرنێ بدەت، ئەو ژي ئەڤەيە: زادیّ ههژار و بهلنگازهکیه بهرامبهر ههر روّژیهکیّ، ب مهرجهکی تیّرا دوو دانان بکهت. بهرامبهر ڤێ، هنده زانایێت دی دبێژن: قهزاکرن ب تنێ یا ل سهر روٚژی خوٚری، و چو كمفارهت ل سمر نينن، سالمك ل شمر قهزاكرنيْڤه ببوّ يت يان يتر، ئمگمرێ خوّ همبيت يان نه، و ئهگهرێ ڤێ جوداهيێ ژی بهلگه و نيشانه، ئهوێت دبێژن :دڤێت دگهل قەزاكرنىّ كەفارەت ژى بىتە دان، ئەگەر سالەك ب سەر قەزاكرنىڭھ چۆ بىي سەبەب و ئەگەرەكى شەرعى.. پشتبەستنا قياسى دكەن، و قەزاكرنى قياس دكەن ل سەر قى ئايهتى: ﴿ أَيَّامًا مَّعُـدُودَاتٍّ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرِ فَعِـدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرُّ وَعَلَىٰ ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُ وَدُيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهَ وَأَن تَصُومُواْ خَيْرٌ لَكُمُّ إِن كُنتُمْ لَهُ لَمُونَ ﴾ ، و ئهو كهسيّت گهلهك زهحمهت و نهخوّشييّ ب گرتنا وانڤه دبهن، بلا پێش خوارنا ههر روٚژيهكێڤه، خوارنا بهلنگازهكي ل سهر خوٚ بێخن و بدهن، و ههچیی پر ژی ل سهر خو بیخیت و بدهت بو وی گهلهك خیرتره، و روزیگرتن بو ههوه چێټره ئهگهر هوین بزانن. و گیروکرنا وی نیشانا سستیێیه، و یێ سستی ژی کر دڤێت كمفارمتيّ بدمت. بهليّ ئمو زاناييّت دبيّژن: كمفارت ل سمر نينه، دبيّژن: ئمڤ قياسه يا لەوازە و چو بەلگە ژى نينن كەفارەتىٰ بدەت، چ مە، ما ژبلى ئەو رۆژيا خۆ قەزاكەت و بهس، و ئهو رۆژيێت خوارين ههكه سهرێك بگريت باشتره، ل دويف رهئيا جمهورێ فقهزانان، و ههکه ههر ئیّك د روزهکیّرا گرت ژی دورسته، و مهرج نینه دویف ئیّك بگریت و خودی چین دزانیت.

پ/ باشه ههکه زهلام چۆ نڤینا ژنا خۆ، و ههردوو ب رۆژی بن ـ رۆژیا قهزاکرنا رهمهزانی ـ ئهری ههر کهفارهت، گرتنا دووههیڤان سهریکه، دکهڤیته سهر وان؟.

ب/ ل دویف رمئیا باراپتر ژ زانایان ئهو کهفارهتی نادهن، و ل سهر وان واجب نینه، چونکی نقینا ژنی دهرقهی رهمهزانی یا چی بووی، و ریز و حورمهتا رهمهزانی نههاتیه شکاندن، بهانی روّژیا ههردووکان دکهقیت و دبیت پی گونههکار ژی بن؛ چونکی بوونه ئهگهری پویچبوونا کار و عیبادهتی خو یی فهرز، و خودایی مهزن دبیّژیت: ﴿ یَکَأَیُّهَا اللِّینَ ءَامَنُوا اللّهَ وَاَطِیعُوا الرّسُولَ وَلا نُبطِلُوا اَعْمَلَکُم ﴿ ، نانکو: گهلی خودان باوهران گوهداریا خودی بکهن و گوهداریا پیغهمبهری بکهن، و کار و کریاریّت خو [ب گونههان، یان ب رویمهتیی، یان ب دورویاتیی، یان ب منهتی] پویچ نهکهن. و ئهوان ب قی کاری روّژیا خو یا قهزا و فهرز پویچ کر و خودی چیّتر دزانیت.

پ / ژنهك دبێژیت: زهلامێ من ناهێلیت ئهز روٚژیێت سونهت بگرم، ئهز ژ قهستا دبێژمێ ئهڤه روٚژیێت من یێت رهمهزانێنه دا خوٚ عێجز نهکهت، ما خونه ئهڤه درهوه، یا ئهز چ بکهم؟.

ب/ زاناییت مه دبیّژن: نابیت ژن روّژییّت سونهت بی دوستویری و ئاگههداری و رازیبوونا زهلامی خوّ بگریت، به لی ئه فه هه که زهلامی وی ههوجهی وی بیت (ئانکو ههوجهی نقینا وی بیت)، به له هه که ههوجهیی بو نقینا وی نهبیت دورسته ژن روّژیا سونهت بگریت و ههوجهی دهستویری و ئاگههداری و رازیبوونا زهلامی نینه، له وا ئهم دبیّژینه زهلامان: ته قوا خودی د راستا ژنیّت خوّدا بکهن، و هه که هه وه هه وجه یی ب نقینا خوّ نه بیت نه که فنه د ریّکا هه فسه ریّت خوّدا کو روّژییّت سونه ت بگرن.

ژ ئاخفتنا زانایان دهیّته زانین.. زهلامی ههمی دهمان ماف نینه نههیّلیت ژنا وی بو خو روّژییّت سونهت بگریت ب وی مهرجی نهبیت یی مه گوتی، ههوجهی نقینا خو ههبیت، هنگی دقیّت ژن ب دهستویریا وی روّژیا سونهت بگریت، و ههکه ئهقه نهما هنگی زهلامی ماف نینه نههیّلیت ژنا وی یا ب روّژی بیت و خودی چیّتر دزانیت.

پ / کورهك دبیّژیت: سهیدا ههکه مروّق بوّ پاشیقیّ نهرابوو و پشتی بانگیّ سپیّدیّ رابوو، و مروّق ییّ ب جهنابهته، هنگی دیّ چ کهت؟.

ب/ دی سهری خو شوّت و نقیّرا سپیدی کهت و بهردهوامیی دهته روّریا خوّ و روّریا وی دورسته و چو کیّماسی تیّدا نینه و خودی چیّر دزانیت.

پ / من رۆژیا خۆ یا ب عادا سری شکاندی، ئهری گونهها من چیه و چ کهفارت دکه فنه سهر من ؟.

پ/ دوعا فتارێ ب دورستی یا چاوایه؟.

ب / دەسپێكێ پێدڤيه ئهم ل دوعايێ د هشياربين، دڤێت تێناتي و برساتي و هيڤيا دەمێ بانگي و فتارێ دوعا ژ بيرا مه نهبهت، چونكي پێغهمبهرێ خوٚشتڤي (ﷺ) دبێژيت: ((إِنَّ لِلصَّائِم عِنْدَ فِطْرِهِ لَدَعْوَةً ما تُرَدُّ))، ئانكو: ب راستي روٚژيگري دوعايهكا ههي ناهێته زڤراندن، و ديسا دبێژيت: ((ثَلاثَةٌ لا تُرَدُّ دَعَوتُهُمُ الصَّائِمُ حَتَّ يُفْطِرَ وَالإِمَامُ الْعَادِلُ وَدَعَوَةُ الْمَظْلُومِ))، ئانكو: سێ كهسان دوعايا وان ناهێته زڤراندن.. روٚژيگر ههتا فتارێ دكهت، و رێبهر و سهروٚكێ دادپهروهر و دوعايا ستهملێكري. ڤێجا مهرج نينه مروٚڤ ب

دوعایه کی ب تنیقه یی گریدای بیت، ههر دوعیا مروّقی بقیّت دشیّت پشتی فتاری بوّ خوّ بکهت و ب ههر ئهزمانه کی ههبیت، و دوعایا بو مه ژ پیغه مبهری خوّشتقی س هاتی ئه قه یه: ((ذَهبَ الظَّمأُ، وابتلَّت العروقُ وثَبَتَ الأجرُ إِنْ شاء الله))، ئانکو: تینیاتی چوّ و گهه و بار پر بوون و خیّر ب ئانه هیا خودی مسوّگهر بوو.

و دیسا ئەقد دوعایه ژی: ((اللهم لك صُمْتُ وَعَلَی رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ))، ئانكو: یا خودی.. من بۆ ته رۆژی گرت و من فتاره ل سهر رزقی ته کر، و چو تیدا نینه ههردووکان بکهیه ئیك، بهلی وهکی مه گۆتی: مهرج نینه ئهقد دوعایه بیت ههر دوعایه کا ههبیت دورسته، چونکی ئهقه عهبدوللایی کوری عومهریه (عَلَیْ نُهُوی پِتر ژههمیان دویفچونا پیغهمبهری خوشتقی (هَ) دکر، دوعایهکا دی دکر دگوت: ((اللهم إین أسألك برحمتك التی وسعت کل شیء أن تغفر لی))، ئانکو: یا خودی.. ئهز ب رهجما ته یا ههمی تشت قهگرتین ژته دخوازم تو گونههینت من ژی ببهی.

ب/ ئەرى راستە ھەگە مرۆۋەك د رەمەزانىدا مر ناھىتە عەزابدان؟.

ب راستی چو دهقیّت دورست ل سهر قهدری مرنا د رهمهزانیدا ـ تایبهت بیت ب رهمهزانیقه ـ من نهدیتینه، بهلی یا ئاشکرایه ههرکهسی دویماهیکا وی ل سهر خیری بیت، ئهقه ئهو سهرفهراز بوو، چونکی پیغهمبهری خوشتقی (هُ الله عنه دریماهیکا وی ئهقه الأعْمَالُ بِالْمُوَاتِیمِ))، ئانکو: هندی کاروکریارن ب دویماهیکانه، فیجا یی دویماهیکا وی ئهقه بیت ب روزی بچیت وی فایدهکر، و ب ئانههیا خودی ئهو گههشته خیرهکا مهزن، چونکی باراپتر ههتا ئهویّت نهدیندار ژی ههیقا رهمهزانی ل خو دزقرن و پهشیمان دبن و دهینه گوهورین، پا تو ج دبیری بو یی موسلمان و دیندار، ئهقی هوّسا، روزی د دنیاییدا و د ئاخرهتیدا دی شههدهیی بو دهن و بهرهقانیی بو کهن، و ناهیلن ملیاکهت وی د گوری خوّدا ئیمن بوو.. ئهقه ئهو سهر فهرازبوو، زانی کا دی چاوا بهرسقا ملیاکهتان دهت، و روزا قیامهتی ژی دی بنه شاهد و بهرهقانیی ل دهف خودی ل خودانی خو کهن و خودی چیتر دزانیت.

پ / رۆژپگر هەكە ب شەڤ بەرى خۆ بدەتە زنجيريت بيانى و تشىي وەسا كا چاوايە؟ ب / ب راستی پیدفیه نهم بزانین کا چاوا رۆژییت رەمەزانی ب قەدرن و دفیت بيارێزين، وهسا دڤێت ئهم بزانين شهڤێت رهمهزانێ ژی ب قهدرن و دڤێت بيارێزين، لهوا پيغهمبهري خوّشتڤي (ﷺ) د راستا شهڤيٽت رهمهزانيدا دبيّژيت: ((منْ قام رَمَضَانَ إِيماناً واحْتِساباً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))، ئانكو: هەركەسىٰ ژ باوەرى و ب هيڤيا خيْرىٰ، رەمەزانى رابىت (ئانكو شەڤێت رەمەزانى تەراويجان بكەت) گونەھێت وى يێت بۆرين هاتنه ژیبرن. و بهرامبهر وان شهفان ییفهمبهری خوشتفی (ﷺ) دبیژیت: ((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَاناً واحْتِساباً، غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))، ئانكو: همركمسيّ رُ باومرى و ب هيڤيا خيري رەمەزاني بگريت.. گونەھيت وي ييت بۆرين ھاتنە ژيبرن. ڤيجا بەرى خۆ بدى كا جاوا ييْغەمبەرى خوْشتڤى (ﷺ) شەق و رۆژيينت رەمەزانى ئيناينە بەرئيك، لەوا ئەوىٰ شەڤا خۆ يا رەمەزانىٰ ب تشتيْت بىٰ مفاڤە ببەت ـ خۆ ييْت حەرام ژى نەبن ـ ئەو یی خوسارت و بهرزیانه، پا تو چ دبیّری بو وی یی شهفیّت خو ب بهریّخوّدانا تشتیّ حەرامڤە ببۆرينيت، و ب بەرێخۆدانا هنده فلم و زنجيرێت بێ سەروبەر و هەمى گونەھ بکەت، بىّ گۆمان ئەڧ بەرىخۆدانە كارتىكرنەكا خراب و نەباش ل رۆژىيّ دكەت، دڧىّت بزانین ههکه شهڤا مه ب خیریّڤه چوّ.. ئهڤه نیشانه ئانههیا خودیّ روّژیا مه ژی دیّ ب خيريقه چيت، بهلي ههكه شهڤ ب خرابييقه چۆ.. ئهڤه دي بيته هاريكار روّژي ژي سهر نهگریت و کیّم و کاسی بکهڤنه تیّدا.

قیّجا ئهو کهسی بقیّت خودی روّژییّت وی قهبویلکهت و ئهو روّژی بن ئهویّت دبنه ئهگهری ژیّبرنا گونههیّت وی ییّت بوّرین، بلا ل شهقیّت رهمهزانی یی هشیار بیت و نههیّلیت ب تشتی خراب و بی مفاقه بچیت، و شهق و روّژیّت رهمهزانی گریّدانه کا موکما موکم د گهلیّك یا ههی، لهوا پیخهمبهری خوشتقی (هی دبیّژیت: ((رب قائم لیس له من قیامه إلا السهر))، ئانکو: دبیت ژ شهقگرهکی شهقگیری زیّدهتر نهگههیتی، و یی بیّبار بیت ژ خیری، چونکی بهس خهو یا ل خو حهرامکری و ههر هند.

دوعا ژ خودێ دکهین هاریکاریا مه بکهت ئهم شهڤ و روٚژێت رهمهزانا پیروٚز، وهکی پێغهمبهرێ خوٚشتڨی (ﷺ) گوٚتی بپارێزین دا بگههینه وی خهلاتێ مهزن یێ

پێۼهمبهرێ خوٚشتڤی (ﷺ) ژێ گوتی کو گونهه ژێؠرنا گونههێت بوٚرینه و خودێ چێټر دزانیت.

پ/ جهحیّلهك دبیّژیت: گولاف و بیّهنخوّشی و دوهنیّ سهران دورسته مروّف ب روّژی ب کار بینیت؟.

ب / ههمی رهنگیّت بیّهنخوّشیی دورستن بیّنه ب کارئینان و چو فهرمووده ب نهدورستیا کارئینانا بیّهنخوّشیان د رهمهزانیّدا نههاتینه و ب کارئینانا دوهنی سهری ژی چو کارتیّکرنی د روّژییّدا ناکهت و خودی چیّتر دزانیت.

پ/ باشه بۆچى شەڤا لەيلەتولقەدر ژ مە ھاتيە ڤەشارتن و خێرا وێ ھندا مەزن؟.

ب / تا راددهکی ئهم دشێین بێژین یا ل مه هاتیه قهشارتن، بهڵی ب ههمیڤه ل مه نههاتیه قهشارتن، بهلی ب ههمیڤه ل مه نههاتیه قهشارتن نهو ژی ههر بو خێرا مهیه، ژ سالی کو دوازه ههیڤه.. یا بو مه د ههیڤهکێدا ئاشکراکری، و ژ قهدر و بهایی وی ههیڤی شهڤ و روٚژیٚت وی وهکی ئیْك ب قهدرن.

د راستا همردووکاندا پیغهمبهری خوشتفی (گ) دبیژیت: ((منْ قام رَمَضَانَ إِیمَانً وِاعْدَسِابً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))، ئانکو: همرکهسی ژ باوهری و ب هیفیا خیری، رهمهزانی رابیت (ئانکو شهفیّت رهمهزانی تهراویجان بکهت) گونههیّت وی ییّت بورین هاتنه ژیّبرن. و بهرامبهر وان شهفان پیغهمبهری خوشتفی (گ) دبیژیت: ((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِیمَانً واحْتِساباً، غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ))، ئانکو: ههرکهسی ژ باوهری و ب هیفیا خیری رهمهزانی بگریت، گونههیّت وی ییّت بورین هاتنه ژیّبرن. فیّجا ههکه ئهم د فی کوژیکیرا بهری خوّ بدهینیّ. نههاتیه فهشارتن، و یا بو مه هاتیه ئاشکراکرن، یا گوتیه مه ژ دوازده ههیفان یا د ههیفا رهمهزانیّدا، سی سهد و پینجی و تشتهك روّژان خوّ رهحهت نهده بهس سیه روّژیّت رهمهزانیّ خهمیّ ژیّ بخوّ، ئهو رهمهزانا ب قهدر و بها، نهوا گرتن و ساخکرنا شهف و روّژیّت وی گونههیّت بوّرین ژ ته دبهت.

به لى پسیار ئەقەیه مادەم خودى ژ رەحەم و دلوقانیا خو ئەز حیبهتى نەھیلام بەرامبەر دوازدە ھەیقان، و نەگوتە من شەقەكا ھەى د قان دوازدە ھەیقاندا قەدر و بهایی وی ب قی رەنگیه، و بو من دیاركر یا د ھەیقا رەمەزانیدا، شەقەكە ژ سیھ شەقان ب تنی، بوچى ئەو ژى دیارنەدكر كا كیژ شەقە ژ رەمەزانی! دا ئەم بەس وی شەقى ب تنی بگرین، باراپتر زانا ییت دگەل هندی ژ وان سیھ شەقان ژی بو مه یا هاتیه ئاشكراكرن كا د كیژ پشكیدایه، و ل دویف بوچونا دورست ژ گوتنیت زانایان: دكەقیته د پشكا سیییدا، و ژ پشكا سییی دكەقیته د شەقیت كتدا، پا زیدەتر مه چ دقیت! و نەھاته ئاشكراكرن دا پتر ژ شەقەكی ژ رەمەزانی ساخكەین، و هوسا بگەھینە دوو خیران، خیرا لەیلەتولقەدر و خیرا ساخكرنا شەقیت رەمەزانی و خودی چیتر دزانیت.

پ/ هندهك دهڤهريٚت ههين ل سهر نهخشي عهردى روٚژيٚت وان يان گهلهك كورتن يان گهلهك دريٚژن، ئهري ئهڤه دي چاوا روٚژيا گرن و نڤێژان كهن؟

ب / دەستپێکێ دەمێ نڤێژان د بنیاتدا ب رۆژێڤه د گرێداینه، و سیبهر و ههلاتن و ئاڤابوونا وێڤه و ب دەرکهفتنا سپێدێڤه د گرێداینه، و ژ ئهنجامێ سهربۆر و تهجروبه و کارزانیێ مه یێت ب سهعهتانڤه گرێداین، و ئهم دبێژین سهعهت هنده نڤێژا سپێدێیه، و یا نیڤرۆ هندهیه و هۆسا.. و مه چاوا زانیه ئهڤ سهعهته یا ڤێ نڤێژێیه، یا دی یا نڤێژا دیه! ژ وان نیشانێت بۆ مه ژ پێغهمبهری (ﷺ) هاتینه ڤهگوهاستن، و خودایێ مهزن د راستا ڤێ چهندێدا دبێژیت: ﴿ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ کَانَتُ عَلَ ٱلْمُؤَمنِین کِتَبًا مَّوَقُوتَا ﴾ ماذن د راستی نڤێژ ل سهر باوهریداران ب وهختێت ئاشکهرا هاتیه نڤێسین. و ئهو وهخت هۆسا ژ پێغهمبهری (ﷺ) هاتینه زانین:

نقیْژا سپیدی: وهختی وی ژ دهرکهفتنا سپیدهیا دورسته (الفجر الصادق) دهمی سپیاتیا روّژی ل پهری عهسمانی دههلیّت و تاریا شهقی ههلدچنیت ههتا روّژ دهردکهفیت. ههچیی گههشت رکاعهته کی بهری روّژ بههلیّت، بکهت.. ئهو گههشته نقیْژی.

نقێژا نیڤرۆ: دەمێ رۆژ ل نیڤا عهسمانی بهر ب رهخێ ئاڤابوونێڤه خوار دبیت، دهست پێ دکهت، و ئهگهر سیبهرا تشتی هندی خو لێ هات ژبلی سیبهرا خوارکهفتنێ د نیڤا

عهسمانیدا ب دویماهیك دئیّت. و ههركهسی گههشت ركاعهتهکی د فی وهختیدا بکهت ئهو گههشته نقیّری.

نقیْژا ئیْقاری: هنگی دهست پی دکهت دهمی سیبهر هندی خو لی دئیت ـ ژبلی سیبهرا خوارکهفتنی د نیقا عهسمانیدا ـ و دمینیت ههتا روّژ ئاقا دبیت، بهلی یا ب خیرتر ئهوه گیرو نهکهت ههتا روّژ ناقا دبیت، بهلی گههشت رکاعهته کی بهری روّژ ئاقا ببیت بکهت، ئهو گههشته نقیْژی، و ئهقهیه ئهو نقیْژا ـ ل دویف گوتنا پتریا زانایان ـ دبیّژنی نقیْژا ناقنجی (الصلاة الوسطی).

نقێژا مهغرهب: وهختێ وێ ب ئاڤابوونا رۆژێ دهست پێ دکهت، و هندی سۆراتی ل ملێ رۆژئاڤایێ بمینیت نڤێژ دئێتهکرن.

نقیْرًا عهیشا: وهختی وی ب دویماهیك هاتنا نقیْرًا مهغرهب دهست پی دکهت ـ دهمی سوّراتی بهرزه دبیت ـ و ههتا سپیّده دهردکه قیت دمینیت، هوّسا دیاره چو گرفت نینه بوّ دیارکرنا دهمی پیّنج نقیْرُان.

 ψ : ئەرى دورستە رەمەزانى ھەمىى خۆ $\mathring{\zeta}$ ن $\mathring{\Phi}$ ىنا $\mathring{\zeta}$ نى ب دەمە ψ اش و نىزىك نەبم و خۆ $\mathring{\zeta}$ ى جوداكەم $\mathring{\zeta}$ بەر رۆ $\mathring{\zeta}$ يىنى .

ب: هندی ئهم خهما رۆژيا بخوین کارهکی باشه، و نههیلین ب چ رهنگان ب کاریت ههقدژی و ههقرکی ل گهل رۆژی و راستیا رۆژیی ههین بریندار ببیت و کیماسی ب کهقیتی ب راستی رۆژی راستیا خو یی ههیی و وینی خو ژی یی ههیی و وینی وی ئهوه ئهم بهس خو ژخوارن و قهخوارنی ب تنی بدهینه پاش و پیته نه دینه روح و جان و سنج و رهوشتی روژیی دقی کراسیدا دی چ گههیته مه ژ بلی برس و تیناناتیی و دی ژخیرا روژیی بی باربین ههروکی پیغهمبهری خوشتقی سلاقیت خودی ل سهربن

دبیّژیت: (رب صائم حظه من صیامه الجوع والعطش) دبیت روّژیکرهکی ژ روّژیا وی ژ بلی برسیّ و تیّناتییّ نه گههیتیّ، ئهو کیه؟! ئهوه ییّ خهمیّ ژ لهش و ویّنیّ روّژییّ دخوّت و ستتییّ دجان و رهوشتیّ ویّدا دکهت .

بهلی مهرج نینه بو قی تو خو ژ هه شرینا خو جوداکه ی ب شه قر روژان یا فهر نهوه نقین دناقبه را هه شریناندا دروژاندا چی نهبیت بهلی ییت دهستویرداینه و دورسته نقین دشه قاندا دناقبه را واندا چی ببت و چو قوسیری و کیماسی نینه خودایی مه زن دبیژیت: رأ حُلَّ لَکُمْ لَیْلَةَ الصِیّامِ الرَّفَ إِلَی نِسَآئِکُمْ) و (رفت) ل قیری مه به ست پی نقینه و تشتی پهیوندی پیقه ژ ترانه و ناخفتنان، قیجا نه ز ته شیره تناکه م تو وه بکه ی به لی روژی ته ناگه ژ خو هه بیت و روژیا خو نه نیخی ب قی ریکی و خودی چین دزانیت.

پ : ما ئەوى رۆژا رەمزانى ھەميى بىڤىت رۆژيا وى بەردكەڤىت و خير تيدا ھەيە؟. ب : ب راستی رهمزان دهرفتهك و دهمهكي زيرينه و وهختي خير و بيرانه ژ بهر هندي هەرۆژ ملياكەتەك گازى دكەت : (يا باغى الخير أقبل ويا باغى الشر أقصر) يا ئەوى خيرخواز ومره خيرا و يا ئهوي گونههخواز بهسكه؛ چونكى دمرفهتا گونجايه بو هەردووكان ئەقە خيرا زيدەكەت و ئەقە گونەھان بهيليت ژبەر كۆ شەيتان ييت گریّداینه و ئاسیّنه نهشیّن ویّ خرابییّ بکهن یا بهری رهمهزانیّ دکر، خیّران ل بهر خيرخوازان گرانكهت و ب زحمهت بيخيت، و گونههان ل بهر گونههخوازان شرين و سڤكبكهت؛ ژبهر هندي دەرفەتە بۆ ھەردويان: ئەڤە بەر ب خيريْڤە بهيْت و خيران ل خوّ زیّدهکهت، و نهقه گونههی بهیّلیت و بهسکهت و توبهبکهت، قیّجا خوزییّت وی یی قيّ بزانيت و قي دهميّ پيروّز ب خهويّ و لهشگرانييّ و سستييّڤه ژ خوّ نهبهت، و ل گهل هندێ ژي زانا ههمي ئێك دەنگن ههكه رۆژيگر دەمهكێ كورت ژي ژ رۆژێ رابيت رۆژيا وی یا دورسته و وی روّژیی قهزاناکهته قه، دیّ ویّ قهزاکهت یا ژ بانگیّ سیپّدیّ هشیار نەبووى ھەتا بانگى مەغرەب چ ژ ئەگەرى نقستنى يان بى ئاگەھيى و نەھشيى و گێژبوونێ، ڤێجا پێ گەلەك بنڤيت ئەو گەلەك خێران ژخۆ دبەت، و ڤي دەم و دەرفەتا زێرين ژ خو دبهت، و ئهم روٚژيگران شيرهتناكهين ئهو گهلهك دهمي خو ب خهوێڤه ببهن، چەندەكا ناڤنجيدار چ نينە بەلىٰ يا باش ئەوە زێدە نەبيت؛ دا رابيت خێرا ل خۆ زیّدهکهت قورئان خواندن و سهرهدان و رابوونا ب ئهرکان، و خودیّ حیّتر دزانیت. پ : زەلام رۆژيا دگريت بەلى گەلەك عەصەبى دبيت و ژن دبيّژتى ھەكە دى عەصەبيبى رۆژيان نەگرە چيّر ە؟.

ب: ئيْك ژ حيكمهت و نههينييْت رۆژيي ئهوه مه فيْرى صهبرى و بينهنفرههيي بكهت و پيغيمبهري خودي سلاڤيْت خودي ل سهربن دپټر ژ حهديسهكيدا ههيڤا رهمهزاني ب ناڤي ههيڤا بهينفرههيي ناڤكريه د ڤهگيرا موسلمي و ئهحمهديدا هاتيه: (صوم شهر الصبر) و دڤهگيرا نهسائيدا ژ باهيلي هاتيه: (صم شهر الصبر) بوٚچي ب ڤي ناڤي هاتيه ناڤكرن چونكي ههمي رهنگيت بينفرههيي يينت تيدا ب رامانا خو يا گشتگيرڤه بينفرههيه ل سهر كرنا عيبادهتان و بينهنفرههيه ل سهر نهكرنا گونههان و بينفرههيه ل سهر ئاتاف و نهخوشيان.

و دفیّت روّژی بیّهن تەنگییّ ل مروّڤی بکیّشیت و نەھیّلیت ژ بەرھندیٚ بەریٚ خوّ بدیّ پێغهمبهرێ خوشتڤي سلاڤێت خودێ ل سهربن چ دبێژیت ههروهکي دبوخاري و موسلمیدا هاتی ههکه ئیک ژ ههوه یی ب روزی بیت بلا ئاخفتنیت سهقهت و کریت نهبێژیت و ههکه ئێکێ زێده گاڤي ل سهر کر یان خهبهر گۆتنێ بلا چ بێژت و بکهت ؟!! لىّ قەگىرىنىت بەرەقانىيّ ز خو بكەت نە بلا بىريت ئەز يىّ ب رۆزىمە و ئەز تورە نابم ل ته بزڤرينم ڤێجا نه يا دورسته روٚژيگر خوٚ توره بكهت: (إذا أُصْبَحَ أحدكم يَوْمًا صَائِمًا فلا يَرْفُثْ ولا يَجْهَلْ فَإِنْ امْرُؤُ شَاقَهُ أو قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إني صَائِمٌ إني صَائِمٌ) دڤێت ئهم بزانين رۆژى ئەوە مرۆڤ خۆ ژ خوارن و ڤەخوارن و نڤينا ژنێ و گونەھان و ھەر كاروبارەكێ رۆژىيى كىم بكەت قەگرىت (وعەصەبياتى و تورەبوون ئىك ژ وان تشتايە)، چونكى ئەگەر وەنەكر ئەقە ھەروەكى وى ب دەستىت خۆ يىنەك ل خۆ داى و زەحمەتا خۆ بەر ئاڤێدا بری، و روٚژیا خوٚ بیٚ خیٚر و یویچ کری، ههر ل سهر ڤیٚ چهندیٚ پیٚغهمبهریٚ خوْشتڤي (سلاڤێت خودێ لێ بن) دبێژيت: ((دبيت روٚژيگرهکي ژ روٚژيا وي ژبلي برس و تێناتيێ پێڤەتر نەگەھيتێ)) ئەڤە كيە؟ ئەڤە ئەوە: يێ ب گونەھان و سنجێت نەرەوا و سەرەدەريا نەدورست دگەل رۆژيا خۆ كرى و چو خير ـ ھەر وى ب خۆ ـ بۆ خۆ تنى ـ نەھێلاي. ديسا پێغەمبەر (سلاڤێت خودێ لێ بن) دبێژيت: ((ئەو كەسێ خۆ ژ ئاخفتنێت کرێت و پێت بێ مفا و کارکرنا وان نهدهته پاش، خودێ پاکي پێ نينه ئهو خوارن و ڤهخوارنا خوٚ بهێليت)). ژ ڤێ فهرموودهيێ دئێته زانين ئهو روٚژيا خودێ وەردگریت و فەرمان پی کری نەئەوە يا مرۆڤ خۆ خوارن و ڤەخوارن ب تنیٚ ڤەدگریت.

ژ رێنمایێت قان فهرموودهیان و ئێخستنا وان دگهل کوٚما حهدیسێت پێغهمبهری (سلاڤێت خودێ لێ بن) ئهوێت د ڤی بابهتیدا هاتین ئهڤ پێناسینه بوٚ روٚژیێ بوٚ مه دیار دبیت. روٚژی ئهڤهیه مروٚڤ خوٚ ژ خوارن و ڤهخوارن و نڤینا ژنێ و ههمی گونههان بدهته پاش(ژوان تورهبوون و عهصبیاتی)، ژ وهختێ دیارکری بوٚ وهختێ دیارکری، کو ژ ههلاتنا سپێدێیه ههتا ئاڤابوونا روٚژێ.

مرۆڤى دوو ھێزيت ھەين ھەردوو ب رۆژيێ ب ھێزتر دكەڤن؛ لەوانێ ژى دحەديسێدا هاتیه ریا باغی الخیر أقبل ویا باغی الشر أقصر) یا ئهوی خیرخواز وهره خیرا و یا ئهوی گونههخوازه بهسکه؛ روّژي هێزا خێرخوازيێ و ڤيانا خێرێ و کرنا خێرێ ل دهف مه ب هێزتر دئێخيت، و ئەڤە يا ئاشكرايە ھەركەسێ بەرامبەركرنەكێ بۆ خۆ و كريارێت خۆ بكەت يێت بەرى رەمەزانێ و رەمەزانێ يان يێت رەمەزانێ و يشتێ رەمەزاني، بۆ ئەو زيديي كهفته د ريزا خيريت مهدا؛ چونكي هيزا خيركرني ل دهف مه ب روزيي ب هێزتر لێهات، و هێزا دوويێ هێزا نهكرن و هێلانا گونههانه، پێدڤيه روٚژی ڤێ ژی ل دەف مە ب ھێزتر لێ بێخيت و وكا ئەم چەند دوپرى گونەھاينە، پـــر ژێ دوپر كەڤين، و دڤێت ئەڤ ھێزە يا بەر زو بلندبيت، و خۆ ژ ھەمى كارو كرياۆرێت خراب بدەينە ياش، و ژههمی گونههان، بهلیٰ تورهبوون و عهصبیاتی کهربچوونیٰ ب تایبهتی، چونکی ئەڤه هەڤدژى ناڤێ ھەيڤێيە (شەر الصبر) ھەيڤا بھێن فرەھيێ؛ و چونكى ب رەنگەكێ ئاشكرايي پێغهمبهرێ خوشتڤي سلاڤێت خودێ ل سهربن يێ دبيژته ته هشياربي تورەنەبى، و دجهى تورەبوونىدا دڤىت تورەنەبى، ئەو جه كىژكە؟ ئىك ئەزمانى خۆ ل مروّقی دریّرکهت یان دهقیّ مروّقی بشکیّنیت یان خهبهر و جفینا بیّرته مروّقی، یان دەستىٰ خوْ بوْ مروٚڤى درێژبكەت، و شەرىٰ مروٚڤى بكەت، ئەڤە ھەمى جهىٰ تورەبونىنە ههکه ئێك ژ وانا دراستا مرۆڤيدا رويبدهت يا تۆ چ دبێژێ ههکه ئەڤە ھەمى ددەرھەقێ مرۆڤيدا كوم ببن؟!! گەل ھندێ ژي پێيغەمبەر سلاڤێت خودێ ل سەربن دبێژتي بيەنا خو فرههکه و توره نهبه و بیژه ئهز یی ب روزیمه ئهز یی ب روزیمه ئانکو روزی هێليت ئەز تورەببم و ل تە ڤەگێرم و وەكێ تە بكەم، و ئەم ڤێ خويشكێ شيرەت ناكەين بێژته هەڤژينێ خۆ رۆژيا نەگرە، بەلێ ئەم دبێژينە وي تە دورستى رۆژي نە نياسيە، و دورستی ته رۆژی نهگرتیه، و ته خهم ژ ناڤهروکا رۆژیی نهخاریه، کو جان رهوشتی وێیه، هشیاری خوّبی ژ وان نهبی یی ژ روّژیا وان ژ برس و تیّناتییّ پیّڤهتر نه گههنیّ و خودیّ چیّتر دزانیت.

پ : من شەقىقە يا ھەى ئەز چ بكەم بۆ رۆژيا؟.

ب: شمقیقه ئهم ب کوردی دبیّژینی سهرژان و پتر ژ رمنگهکی ییّت ههین یا بهردهوام و جار حاره بو رمنگی ئیّکی دفیت سهردانا نوژداری تایبهتمهند بیّتهکرن و ئهو دی بریاری دمت دویف پشکنینان کاد ی شیّت روّژیی گریت ئان نه ههکه نوّژداری بریار دا دویف ساخلهمیا وی ئهو نهشیّت چو جاران بگریت و روّژی دی زیانی گههینیتی هنگی روّژی ل سهر نینه و ئهو شوینا روّژیی دی خارنا ههژارهکی دمت پیش ههر روّژیهکیّقه ئهو خوارن تیّرا دوو دانان بکهت بهلی ههکه نوژداری گوتی راسته دی زحمهتی بینی بهلی دورسته و تو دشیی و رموشا ته یا ساخلهمیی دهستدهت تو رژیان بگری هنگی دی گری و دفی کراسیدا ههردهمی تهدیت تو نهشیی ببهیه سهری وی روّژیی بخو و پاشی بو خو بگرمقه و ههر هند و چیی دی ل سهر ته نینه بهلی سهرژانا جار جار وهکی نهخوشیّت دممکرینه دقیّت یی ب روّژی بی و ههردهمی ته دیت تو نهشیی ببهیی سهری ههکه روّژ

ب: شورنقینت ئەنسولىنى رۆزى يى دكەڤىت ئان نە؟.

ب: نهخیر روّژی ب شورینقا ئهنسولینی ناکه قیت؛ چونکی چارهسهریه و نه خوارنه، و نه فهخوارنه، و نه درامانا واندایه، و نه جهی وان دگریت، بهلی یی نهساخیا وی گههشتبیته فی رادی ئهنسولینا بدانیت، دفیت سهرهدانا نوژداری موسلمانی تایبهتمهند بکهت، و ئه و بریاری بدهت، کا روّژیی بگریت ئان نه، و ههکه وی دیارکر نابیت نهساخی فی رهنگی روّژیان بگریت، دفیت هنگی نه گریت، و ههکه ئه و رهوشه ل دهف وی ل دویف دانانا نوژداری دی یا بهردهوام بیت، هنگی روّژی ل سهر نینن، و پیش ههر روّژیهکیّقه، دی خوارنا ههژارهکی دهت، تیرا دوو دانان بکهت، و خودی چیتر دزانیت. پ بهرکیّت گولچیسکی ییّت ههین و دفیّت بهردهوام ئاقی قهخوّت پا بو روژیا چو بکهت؟

ب : خودی سلامهتیی بو ههمی نهساخان بدهت، یی بهرکیّت گولچیسکان ههین، و بهردهوام پیدفی ئافی ببیت، و ههکه نهساخیا وی یا دژوار بیت، و نهشیّت یی ب روّژی بیت، و بترسیت روّژی ئیّشا وی گران تر و زیّدهتر لیّ بکهت، یان چارهسهریا وی

گیروبکهت، بو ههیه روّژیا خو بخوت و خودی لی ناگریت؛ چونکی خودی دبیّژیت ههرکهسی نهساخ بیت بلا بخوت و پاشی بو خو بگریته فه : (فَمَن کَانَ مِنکُم مَّرِیضًا أَوْ ههرکه سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَیَّامٍ أُخَرَ) و ههکه نوژداری موسلمان و تایبهتمهند و جهی باوهریی دیارکر ئیشا وی یا دومدریژه و دفیّت روّژیا نهگریت، و بهردهوام ئافی فهخوت، ههکه ژیانا وی دی کهفیته دمهترسیّدا، و زیان دی ل سهر ژیانا وی چی بیت، هنگی ئهو روّژیا ناگریت و روّژی ل سهر نینن، و دی بهدهلی خورانا ههژارهکی پیش ههر روّژیهکییهه دهت و خودی چیّر دزانیت.

پ : قوتابیه ل قوناغا دویماهیی، و ئیمتحان ییّت کهفتینه درهمهزانیّدا، و ههکه یی ب روّژی بیت ئاستی وی دی هیّته خوار، یان دی کهفیت یان ئاستهکی باش نا ئینیت کولیژهکا باش بیّته وهرگرتن، بو ههیه روژیی بخوّت؟.

ب: دقینت نهم بزانین روّژی نه عیبادهته کی ناساییه وه کی کرنا دوو رکعه تیت ههر سونه کا ههبیت، به لکی شه نگسته کی سه ره کییه یی نیسلامی، پیغه مبه ری خوشت شی سلافیت خودی ل سه ربن، دبیژیت: نیسلاما ل سه رپینج تشتان هاتیه نافاکرن، نیك ژ وانا روّژیه، رامانا فی چیه هه که نهم کاروباریت نیسلامی بکهینه پیکه هپیگه هه و ل دویف ریز و بهایی خو نه م جوداکه ین، روّژی ل گهل پینجیت نیکی دهیت، کو شه هده دان و نقیژ و زه کات و حه جه و یا پیتجی روّژیه، دفیت هوسا نه م به ری خو ب ده ینه روّژیی، دفیت هوسا نه م به ری خو ب ده ینه روّژیی، دا نه به رامبه ره هم هم و هم هم به یک هم بیت نه م تیدا سست ببین.

خوارنا بی دەستویری بو روزهکا رەمەزانی رامان ژی ئەوە ھەرفتنا شەنگستیت ئیسلامی و کرنا گونەھەکا مەزن مەزنە و ئیمامی زەھەبی دكەبائیریدا ژ گونەھیت مەزن دانایه، و دبیژیت: ل دەف موسلمانان روژی خوارن بی دەستویری ژ زینایی و قەخوارناعەرەقی بەردەوام خرابیر، بەلکی ب دینی وی ب گومان دكەڤن و هزرا زندیقیی پیر لی دكەن. پسیار ئەری ئیمتحان عوزره و دوستویره بوروژی خوارنی؟ زاناییت مه ییت سەنگا خو دجیهانا ئیسلامیدا هەین، كەسی ئیمتحان دەستویری نه دانایه، و ئیمتحان ل هەمی جهان دهینهکرن، و ل هەمی جهان وهکی ئیکه، و ل هەمی جهان پاشەروژا قوتابی یا ب ئیمتحاناقه گریداییه، و ئەقە نه ئالوزیهکا تایبەته و جههکی تایبەت تنی یا ههی، هەتا بەرسقەکا تایبەت بو شەبیت، و ژ وان دەزگەھیت ب ئاشکریی گوتی نابیته دەستویری بەرسقەکا تایبەت بو ھەبیت، و ژ وان دەزگەھیت ب ئاشکریی گوتی نابیته دەستویری لرنا ھەردەم یا فەتوایی ل عەرەبستانا سعودی، ژ بلی ھەلویستی جودا جودا ژ زانایان ل

قیری و ویراهه، و من کهس نه دیتیه دهستویری دابیت ژبلی دهزگههی فهتوا مصری ئهوژی نه ب رهنگهکی فهکری دایه، خورانا رۆژیی ژ بهر ئیمتحانی دکهنه دگراسی زرورهتیدا ههکه ئه مهرجه ههبن دهستویریا ههی، نهبن دهستویری نینه، ژ وان زیان یا بی گومان بیت، نه د نافبهرا ئهری و نهری دا بیت، دوو هزراپر ل سهر هندی بیت ههکه یی ب رۆژی بیت دی کهفیت یان ئاستی داخوازکری نا ئینیت، سی نهشیت پاشفه ببهت ئانکو ته بیکت همکه ئیک ژ فان مهرجان نهبیت رۆژی خوارن نابیته دهستوری. و ب راستی ئهم ل گهل فهتوا دهزگههی فهتوادانا مصری نینن، و ئهم نابینین ئیمتحان دهستویری بیت بو روژی خوارنی، و ئهم دبیژین دفیت یی ئیمتحان ههی ئنیهتا روژیی بینیت، و ژدل و ههرگافا روژا پاشتر دیت وهستیا و زحمهت بو چی بوو، نهشیت تمام کهت، هنگی بو ههیه ب خوت؛ ژ بهر زحمهتا زیده، ئهمما سهری روژی بیزیت بیست روژیا دی خوم دکهفنه دئیمتحاناندا، و دبیت روژهکی ئیمتحان ههبیت و چوار روژیت دی نه ئهفه دورست ناکهت روژیی بخوت.

و ئهم دبێژینه وهزارهتا پهرهوردێ و یا خواندنێت بلند و کاربهدهست و بهرپرسان، تهقوا خودێ بکهن، و ئیمتحانێت قوتابیان نه ئیخنه درهمزانێدا، و ب رێکبیخن نه کهڤنه درهمهزانێدا، دا دوعایا پێغهمبهری سلاڤێت خودێ ل سهربن ژ ههوه بگریت، نه نفرینا وی، پێغهمبهرێ خوشتڨی سلاڤێت خودێ ل سهربن دڨهگێرا موسلمیدا دبێژیت: (اللهم من وَلِيَ من أَمْرِ أُمَّتِي شیئا فَشَقَ علیهم فَاشْقُقْ علیه وَمَنْ وَلِيَ من أَمْرِ أُمَّتِي شیئا فَرَفَقَ هِمْ فَارْفُقْ بِهِ) یا خودێ ههرکهسێ کارهکێ ئوممهتا من کهته د دهستیدا و ل سهر وان ب زحمهت بێخه، و یا خودێ ههرکهسێ کارهکێ ئوممهتا من کهته د دهستیدا و دلوڨانی پێ بر تو دلوڨانیێ پی ببه.

پ : ههکه ژن و میری روّژیا خوّ ب دهستویریهکا شهرعی خواربیت، وهکی نهساخییّ یان وهغهریّ، دورسته روّژا رهمهزانیّ نقین دناقبهرا واندا رویدهت؟.

ب: هندی نهو ییّت ب روّژی بن نابیت نهو نیزیکی نقینا ئیّك و دوو ببن؛ چونکی روّژی خو قهکرتنه ژ خوارنی و قهخوارنی و ژ نقینا ژنی ژ بانگی سپیّدی همتا روّژ ئاقابوونی بانگی مهغهرهب، و ههکه ئهو کهفتنه دکراسهکیدا روّژیا خو ههر دوو ب دهستویریهکا شهرعی بخون وهکی وهغهری یان نهخوشیی ههروهکی دپسیاریّدا هاتی نقین دناقبهرا واندا ئاساییه و دورسته و چ گونه تیّدا نینه.

ب: ژبهر وهسواسی ب رۆژی ئاقی ل دهقی خو بو دهستنقیژا ژی وهرنادهت کا دورسته؟.

ب: باشتر ئهوه وهسواسی بهیلیت و بزانیت ئاقد دهقوه ردان کارتیکرنی د روزییدا ناکهت نه خاسمه دهمی دهستنقیژی زانا ههمی ئیك بوچونن ئاقد ده وه وهردان بو دهستنقیژگرتنی یان بو پاقژیی چ نینه، و چ کیماسیی نا ئیخیته روژیی، بهلی گهلهك مهکروه ددانن ههکه چ ئهگهر بو نهبن ههما بو ژ قهستا ئاقی ل دهقی خو وهردهت، و دبیت ئاقد کیشانا بن دفنا ب کارتیکه رتربیت ل گهل هندی ژی پیغه مبهری خوشتقی سلاقیت خودی ل سهربن دبیژیت: (بَالِغْ فی الاسْتِنْشَاقِ الا أَنْ تَکُونَ صَائِمًا) زیده ئاقی بکیشه بن دفنیت خو ژ بلی تو یی ب روژی بی، ئانکو خو ههکه تو یی ب روژی ژی بی باقی بکیشه بن دفنیت خو بهلی زیده نه و ههکه ئه چی ببیت، ئاقد ده و وهردان ژی دورسته و خودی چیتر دزانیت.

پ : پەنجا گشتى يان يا جھەكى دياركرى وەكى بەنجا ددانى رۆژى پى دكەڤيت؟.

ب: ههکه مروّق گههشته وی رادی بهنجی وهرگریت هنگی دورسته و دهستوریا ههی روّژیا خوّ بخوّت و پاشی بوّ خوّ بگریته فه و خوّدی لیّ ناگریت، و خودی نه فه دهستویریه یا دایی، خودایی مهزن دبیّژیت: (فَمَن کَانَ مِنکُم مَّرِیضًا أَوْ عَلَی سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَیَّامٍ أُحَرَ) بهلیّ ههکه نه فیا بخوّت و به نج وهرگرت روّژیا وی یا دورسته یان نه و کا روّژی ب بهنجی دکه فیت نه خاسمه نهگهر نه هش بوو؟.

رۆژى ب بەنجى ناكەڤىت بلا نەھش ژى بىت، ب مەرجەكى رۆژى ھەمىى ژ دەركەتنا سپىدى ھەتا رۆژ ئاڤابوونى ھەمىى يى نەھش نەبىت، و پارچەكى ژ رۆژى ئاگەھ ژ خۆ ھەبىت، زانا دېيژن ھەكە ئىك گىربوو و ئاگەھ ژ خۆ نەبو و پشكەك ژ رۆژى ھشياربوو رۆژيا وى يا دورستە ھەكە وى ب شەڤى ئنيەتا رۆژىي ئىنابىت.

ئیمامی شافعی و ئیمام ئه حمه د دبیر شه همکه به ری سپیده ده رکه فیت گیر بوو و کیشا هه تا روّ زاقا بووی، روّ زیا وی نه یا دورسته، و دفیت روّ زیا خو قه زابکه ت، و هوسا هه که به نجی ب فی ره نگی کارتیکرن د نه ساخیدا کر هنگی روّ زی نه یا دورسته، به لی هه که پشکه کا کیم ژی، ژ روّ زی به ری روّ زئاقابوونی هشیار بوو، روّ زیا دورسته، ئه فه و به نجا نه یا هش ل گه ل نه چن چ کارتیکرنی دروّ زییدا ناکه ت و خودی چیر دزانیت. پ نه یا هش ل گه ل نه چن چ کارتیکرنی دروّ زییدا ناکه ت و خودی کارلیکرن ل روّ زیی درو ترییت دوریت دوری کارلیکرن ل روّ زیی دی دریت و روّ زی دکه فیت؟.

ب: ههکه ژن بۆ زهلامی خۆ قی کاری بکهت و نه بۆ ئنیهتا هندی پشکداریی دکارهکی نه یی شهرعیدا بکهت و نه بۆ چونا ژدهرقیه و بۆ تیکهلیهکا نه دورسته چو نینه و دورسته و چ کارلیکرنی درۆژییدا ناکهت بهلی ههکه بۆ کارهکی نه یی باشه ئهقه دی بیته ههڤرکیهك ل گهل رهوشتی رۆژیی بیگومان کارلیکرنا خۆ ل سهر رۆژیی یی ههی و خیرا رۆژیی کیم دکهت نه کو رۆژیی د شکینیت و خودی چیتر دزانیت.

پ : ئەرى رۆۋيگرتنا دەھكان چاوايە ھندەك دبيّژن رۆۋى تيّدا نين و ھندەك ۋى زيّدە ييّت لى ھشيارن؟.

دوو تێگەھشتنىت خەلەت

خهلك د دههكيّت عهيدا حهجياندا، كو ئهم دبيّژينيّ دههك، دوو جوينن و ديتن و تيگههشتن و ههلويستن و ههردوو ژی پيدڤی ليزڤرينيّنه و نه د هويركارن.

ئيك: ينت هەين ل بەر خەلكىڤە ينت راوەستياينە دى تۆ بنژى زانينا ل دەف وان راوهستیایی، و ئهون ژیدهریّت زانانینیّ، دبیژنه وان ییّت روّژیان دفان دههکاندا دگرن، ئەقە چ رۆزىنە ھوين دگرن؟! و وان درۆزيگرتنا واندا ساردكەن، و درۆزيگرتنێدا سست دگهن، و دی بیژی ژ پیغهمبهری سلافیت خودی ل سهربن نه هاتیه زانین نه ب بهلگهیهکی گشتی، نه یی تایبهت رۆژیگرتن باشه و سونهته دفان رۆژاندا، و نزانیت ههر چوار مهزههبیت مهدا شافعیان و حهنبهلیان و حهنهفیان و مالکیان ل گهل زاهریان ژی رۆژى گرتن دفان دەھكاندا موستەحەب دانايە و سونەت دبينن، من دفيْت ھەر مەزھەبەكى نىشان بكەمە ژيدەرەكى و دەقى وان بىنم، بۆ پشتراستىى و بۆ پتر باوهرئيناني دژيدهري حهنهفياندا هاتيه: (المبسوط للسرخسي ج٣/ص٩٢)(الصوم في هذه الأيام - الايام العشر - مندوب إليه) رؤزي دفان رؤزاندا مهسته حهبن و دفقهي مالكيدا هاتيه: (مواهب الجليل ج٢/ص٤٠٢) (هي مستحبة استحبابا شديدا لا سيما التاسع منها وهو يوم عرفة) رۆژى دفان رۆژاندا باشه و باشيهكا زيده، تايبهت د رۆژا نههيدا كو عهرهفهيه و دفقهي شافعيدا هاتيه: (شرح النووي على صحيح مسلم $- \wedge / - \wedge$ (فلیس فی صوم هذه التسعة کراهة بل هی مستحبة استحبابا شدیدا $- \wedge / - \wedge \wedge \wedge$ لاسیما التاسع منها و هو یوم عرفة) چو نهباشی د رۆژیگرتنا قان رۆژاند نینه، بهلکی باشن و باشیه کا زیّده، تایبه ت روّژا نه می ژوان کو روّژا عهرهفیّیه. و دفقیّ حهنبهلیدا هاتيه: (الإنصاف للمرداوي ج٣/ص٥٤٥) (وَيُسْتَحَبُّ صَوْمُ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ) رۆژيگرتنا دەهكان موستەحەببە و دفقهى زاھريدا ھاتيە : (المحلى ج٧/ص١٩) (وَنَسْتَجِبُّ صِيَامَ أَيَّامِ الْعَشْرِ من ذِي الْجِجَّةِ) ئەم موستەحەب و باش ددانين رۆژيگرتنا دەھكان.

قْيْجا ئەز نزانىم ئەو ژ چ زانىن قى گوتنى دېيْژنە رۆژپگران و وان درۆژپاندا سست دكهن؟! نزام ئهو چاوا ڤي حهديسي تيدگههن : (ما مِنْ أَيامٍ العَمَلُ الصَّالحُ فِيها أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ) چ رؤژان كارى خيرى تيدا وهكى قان رؤژان دهف خودى خوشتڤيتر نينه ، ئانكو ژ دههكان و دڤهگيرهكا ديدا دبيٚژيت: (ما من أَيَّامٍ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَلا أَحَبُّ إليه الْعَمَلُ فِيهِنَّ من أَيَّامِ الْعَشْرِ فَأَكْثِرُوا فِيهِنَّ التَّسْبِيحَ وَالتَّكْبِيرَ وَالتَّهْلِيلَ) نينه ژ رۆژان كاروكريار تيدا مەزنتر و خۆشتڤيتر بن ل دەف خودێ ژ دەهكان ڤێجا تهسبيح (سبحان الله) و تهكبير)الله اكبر) و تههليلان (لا اله الا الله) تيِّدا زيِّدهكهن. و ئەز نزانم ئەو رۆژىي ژ عەمەلى صالح و كارىت باش نا دانان؟! لەوا وە دېيژن؟! و ل سەر رۆژیی بەلگەیی گشتی یی ھەی كو ئەم یی ب زانین دورستە رۆژی دفان دەھكاندا بيّنه گرتن، و سونهتن، و عهمهليّ صالح حسيّبه، ههروهكيّ ههر چوار مهزههب ل گهل زاهریان هوسا تیّگههشتین، ل گهل فی ژی بهلگهییّت تایبهت ژی ههنه وهکی حهدیسا ئيمام ئەحمەد و نەسائى و ئبن حەبانى و تەبەرانى (عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ أَرْبَعٌ لَمْ يَكُنْ يَدَعُهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صِيَامَ يَوْمِ عَاشُورَاءَ وَالْعَشْرَ وَثَلاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرِ وَالرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْغَدَاةِ) حهفصا دایکا مه موسلمانان خودی ژی رازی بیت دبیژیت چوار تشت پیغهمبهری سلاقیّت خودیّ ل سهمربن نه دمیّلان روّژیا عاشوراییّ و دههکان و سی روّژان ژ ههمی همیقان و سونهتا بهری نقیر شیدی، و د فهگیرا ئهبو داودیدا هاتیه: (عن بَعْضِ أَزْوَاج النبي ﷺ قالت كان رسول اللهِ ﷺ يَصُومُ تِسْعَ ذِي الْحِجَّةِ) همرچهنده زانيان ئاخفتنا ل دور قان همردوو حمديسان همى، هندمكان لمواز دانيه و هندمكان دورست دانايه، ژ وان يێت دورست یان حهسهن دانایی سیوتی خودی ژی رازیبیت و ژ زاناییت ههڤچهرخ عبدالقادريّ ئەرنائوتى و ئەلبانى قەگيْرا ئيْكيّ لەواز دانيە بەلىّ يا ئەبو داود دورست دانایه، پا زانایان چ بهرسف بو حهدیسا عائیشایی ههیه خودی ژی رازی بیت دهمی دبيْژيت: من پيٚغهمبهر سلاڤێت خودێ ل سهر د ڤان روٚژاندا ب روٚژی نهديتيه : (ما رأيت رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَائِمًا في الْعَشْرِ قَطُّ) شهوكاني خودي رُي رازي بيت دبيريت: (فقال الْعُلَمَاءُ الْمُرَادُ أَنَّهُ لَم يَصُمْهَا لِعَارِض مَرَضِ أو سَفَرِ أو غَيْرِهِمَا أو أَنَّ عَدَمَ رُؤْيْتِهَا له صَائِمًا لا يَسْتَلْزِمُ الْعَدَمَ على أَنَهُ قد ثَبَتَ من قَوْلِهِ ما يَدُلُّ على مَشْرُوعِيَّةِ صَوْمِهَا كما في حديث الْبَابِ فَلا يَقْدَحُ فِي ذلك عَدَمُ الْفِعْلُ) زانا دبيّژن: مهبهست ئهوه پيغهمبهرى سلاڤيٽت خودي ل سهربن نهگرتيه ژ بهر ئهگهرهكي ژ نهساخيي يان وهغهري يان نه ديتنا وي نه رامان ئهوه نهگرتيه و ژ گوتنا وي روّژيگرتنا وان ئاشكرا و بنهجهبوويه و نهگرتنا وي ڤي كاري بريندار ناكهت.

يشكا دوييّ: ژ مرۆڤان ئەڤێت خەلەت دەھكان دگەھن، ئەون ئەوێت خيران ھەميان بەس درۆژیی تنیّدا کومدکهن و دبینن و هیچ گوهرین نا کهڤیته ژیانا وان، و چو ل خوّ زيْدەناكەن، و خەما چ تشتان ژ كرياريْت باش ناخون، ژ رۆژييْ ييْڤەتر، ھەروەكىْ ئەڤە رۆژێت رۆژیان ب تنێنه و بهس، و ئهڨ دیتنه ژی یا خهلهته، دڨیت دڨان رۆژاندا ئهم خەمىي ژ ھەمى كار و كرپارېت باش بخوين، و نەكەپنە درۆژپى ب تنيدا و نەخاسمە ئەم بزانين پيغهمبهري ج گوتيه: (ما مِنْ أيامٍ العَمَلُ الصَّالحُ فِيها أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هذِهِ الأَيَّامِ) ج روِّژان كارى خيْرى تيْدا ومكى ڤان روِّژان دەف خودى خوٚشتڤيتر نينه ، ئانكو ژ دههکان و زکر و زکرکرن یا خوشتفی د دههکاندا یا تایبهتکری و دبیّژیت: (ما من أیّام أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَلا أَحَبُّ إليه الْعَمَلُ فِيهِنَّ من أَيَّامِ الْعَشْرِ فَأَكْثِرُوا فِيهِنَّ التَّسْبيحَ وَ التَّكْبِيرَ وَ التَّهْلِيلَ) نينه ژ رۆژان كاروكريار تيدا مهزنتر و خوشتڤيتر بن ل دهف خودي رُ دههكان فينجا تهسبيح (سبحان الله) و تهكير (الله اكبر) و تههليلان (لا اله الا الله) تێدا زێدهکهن. و کارو کریارێت باش ژ ههرکارهکێ خودێ یې خوش و رازې دگریت ژ وان بۆ نمونه :(نقیْر و ب جهماعهت و چونا مزگهفتی قورئان خواندن ژ بهرکرن و تهفسیر خواندن و حهدیس ژ بهرکرن زکر و ههمی رهنگیّت زکری نهخاسمه تهسبیح و تهكبير و تهحميد و تههليل سهدهقه دان فيربوونا زانيني باشيا ل گهل دايبابا باشيا ل گەل كەس و كاران و باشيا ل گەل جيرانان و سەرەدانكرن بۆ خودى و سەدەدانا نەساخان و توبهکرن ژ گونههان و فهرمان کرن ب باشیان و نههیکرن ژ خرابیان و هوسا نابیت ئەم درۆژياندا بتنى كومكەين و خودى بەردەوام ھارىكارى مەبيت و بەرى مە بدەتە باشیی و ب رزقی مهبکهت و بهری مه ژ خربیان وهرگیریت و مه ژی دویر بیخیت والحمد لله رب العالمين.

پ : ئەرى ناڤى تەراويحان ژ چ ھاتيە؟.

ب: تهراویح ئهو شهقنقیْژن ییّت ههیقا رهمهزانی دهیّنهکرن ب مهرهما ساخکرنا شهقیّت رهمهزانی، و تهروایح کومه و کتا وی تهرویحهیه، و دبیّژنی تهراویح چونکی دوو رکعهت دهو رکعهت دهیّنهکرن و موسلمان دناقبهرا ههر دوو رکعهتان بیّهنا خو قهدهن، و ل گهلهك جهان دناقبهرا دوو رکعهتان یان چواران پهیقهك و شیرهته کا خیّری فهدهن، و ل گهلهك جهان دناقبهرا دوو رکعهتان یان چواران پهیقهك و شیرهته کا خیّری پیشکیشدکهن و هاتیه گوتن دبیّژنی تهراویح چونکی خهلکی مهکههی چوار رکعهت دکرن و درن و بیّهنا خو ددان و تهوافهك دکرن و پاشی دزقرینه چوار رکعهتیّت دی دکرن و فهره ئهم بزانین (تهراویح وقیاموللهیل و صهلاتوللهیل و تهههجود) ههمی ئیّك تشتن. به نهری کورتکرنا ژنی بو پرچی خو درهمهزانیّدا کیّماسیی د ئیّخیته روّژییی؟.

ب: پرچ کورتکرن ههکه بو هندی بیت ب دهته سهر ملیّت خو و خو سهربهردای بکهت کارهکی گونههه و بی نهمریا خودیّیه و ههکه بو بن دهرسوکی بیت و خو وهکی زهلامی لیّ نهکهت دورسته و چ کیّماسیی نا گههینیته روّژیی.

پ : ئەرى ھەكە رۆژيگرى ژ بيركر خوار يان قەخوار واجبە ل سەر يى ببينيت بيرا وى بينيت يان نە؟.

ب: ئهقه جهی جودابونییه د ناقبهرا زانایاندا هنده ک دبیر به بی دفیت بیرا وی بینیت چونکی واجبه ئینکارا مونکهری بیتهکرن و روزی شکاندن مونکهره و پیشچاقان دهیتهکرن و دقیت بیراوی بیته ئینان دا وی مونکهری بهیلیت و بن باز و ئبن عوسیمین خودی ژ همردویان رازی بیت ئه و بوچونه ژیگرتیه و هنده ک دبیر نه واجبه بیرا وی بینیت چونکی پیغهمبهر سلاقیت خودی ل سهربن دبیریت همرکهسی ب روزی خوار بینیت خودی بینیت خودی به ئینای (هذا رزق ساقه یان فهخوار بلا روزیا خو ببهته سهری ئه و رزقه ک بوو خودی بو ئینای (هذا رزق ساقه الله إلیه) و دقه گیره کا دیدا دبیریت: خودی ئه و خوارن فهخوارن دانی (إنما أطعمه الله وسقاه) و ب راستی ئه ز بوچونا دویی دورستتر دبینم چونکی ئه و خوارن نه مونکهر رقه که خودی دایی چاوا مونکهر دهیته هه شرمارتن و مونکهر ههمی گونه هسیبه و رزقه که خودی دایی چاوا مونکهر دهیته مونکهر هه بیرا وی ئینایی نه یی گونه هکاره نه دویماهیکی هه که بیرا وی ئینایی چونینه و هه که بیرا وی نه ئینایی نه یی گونه هکاره نه خاسمه هه که بزانیت روزیگر زیده یی وهستیای و هستیای بیت و خودی چیر فهخوارنی هه یه چ یی دانعومربیت یان یی وهستیای وهستیای بیت و خودی چیر دانیت.

پ : ئەرى خوين كيشان بۆ پشكنينى(تەحلىل و فەحصى) يان خوين كيشان بۆ بەخشىنى (تەبەروعى) كارتيكرنى د رۆژييدا دكەت يان نه؟.

ب: ل دهف ههمی زانایان خوین کیشان بو فهحصی کارتیکرنی د روّژییدا ناکهت و چونینه بهلی خوین کیشان بو بهخشینی ل دهف حهنبهلیان روّژی دکه فیت و ل دهف جمهوری زانایان روّژی ناکه فیت، ههر چهنده باشتره گیروکهت ببهته پشتی فتاری دا لهواز نهبیت، بهلی روّژی پی ناکه فیت و بوچونا جمهوری زانایان دورستتره چونکی تشتی روّژی پی دکه فیت ئهوه یی دچیته دله شیدا نه ژ له شی دهردکه فیت و خودی چیتر دزانیت.

پ : ئەرى رۆژى ب حوجامىٰ دكەڤىت يان نە ؟.

ب: براستی ئهقه جهی ژیکجودابونییه د ناقبهرا زانایاندا ل دهف جمهوری زانایان حهنهفیان و مالکیان و شافعیان روزی ب حوجامی ناکهقیت بهلگه دبوخارییدا هاتیه ئبن عهباس خودی ژی رازی بیت دبیژیت: پیغهمبهری سلاقیت خودی ل سهربن حوجاما چیکری ئهو دئیحراماندا و حوجاما چیکری و ئهو یی ب روزی، و ئبن عهباس و عیکریمه دبیژن: روزی ب تشتی دچیته دلهشیدا دکهقیت نه یی ژی دهردهقیت، و دایکا عهلقهمه دبیژیت: مه حوجام ل دهف عائیشایی بو خو چیدکرن و ئهم ییت ب روزی و برازاییت وی ژی و نههیا وان نه دکر، ئهقه دیارهدکهت روزی ب حوجامی نا کهقیت.

و ل دهف ئیمام ئهحمهد روّژی ب حوجامی دکه قیت و ئه قه بوّچونا بن باز و ئبن عوسیّمینه ژی خودی ژ ههردویان رازی بیت بهلگی وان حهدیسا پیغهمبهرییه سلافیّت خودی ل سهربن دیت ئیك یی حوجامی بو ئیّکی دی چیدگهت ئینا گوت: (افطر الحاجم والمحجوم) بهلیّ جمهوری زانایان دبیّژن ئه قدهدیسه یا مهنسوخه و کار پی ناهیّتهکرن و ههتا یا مهنسوخ ژی نهبیت مهخسهد ئه و نینه روّژیا ههردوویان کهفت بهلکی مهخسهد پی ئهوه یی حوجامه بو دهیّته چیکرن خو لهوازکر و خو نیزیکی روّژی خوارنی کر و یی حوجام چیکری بو ئهگهری روّژی خوارنی ژ بهر هندی د موتته ئیدا هاتیه ئبن عومهری خودی ژی رازی بیت ب روّژی و بی روّژی حوجامه بو خو چیدکر بهلی پاشی ب روّژی گیروکر بو پشتی مهغهره بر ژ بهر لهوازیی و بوچونا خو چیدکر بهلی پاشی ب روّژی گیروکر بو پشتی مهغهره بر ژ بهر لهوازیی و بوچونا خو چیدکر به لی پاشی ب روّژی گیروکر بو پشتی مهغهره بر و به حوجامی نا هیتهکرن و ب حوجامی نا کهفیت و خودی چیتر دزانیت.

پ : ئەرى خوين وەرگرتن ب رۆژى رۆژيى دئىخىت؟.

ب: ئەقە جهى ئىكجودابونىيە دناقبەرا زاناياندا ھندەك دبىرن بەلى رۆزى دكەقىت و دقىت شوينا وى رۆزىيى قەزاكەت و ئىكا دى شوينى بگريت و ئەقە بۆچونا بنبازىيە خودى ژى رازى بىت.

و بۆچونا دویی رۆژی ب قهگوهازتنا خوینی بۆ لهشی رۆژگری ناکهقیت چونکی نه ئهقه خوارنه و نه قهخوارنه و ئهقه بوچونا ئبن عوسیمینه خودی ژی رازی بیت و دهزگههی فهتوا مصری و بریارا کوربهندا فقهی یا نوژداریا نههییه یا سالا ۱۹۹۷ ل کویتی هاتیهکرن و ئهز قی بوچونی ب هیزتر د دانم و خودی چیتر دزانیت.

پ : هندهك دبيّژن رهمهزان دژى ئازادييه و ئازاديا مروّڤى ژ خوارن و ڤهخوانىّ تيكدهت تو چ دبيژى؟.

ب : ئەز دبێژم ھەيڤا رەمەزانى ھەيڤا ئازادىێيە بەلى دڤێت ئەم دورستاھى ئازادىى تێبگەھىن.

زانایهك دبیّژیت ئازادی نه ئهوه ههروهكی باراپر ژ خهلکی هزردگهن یا تایبهته ب دهستقهئینانا گهلان مافی خوسهری و چارهسهریی، ئهقه ئازادیا سیاسییه، بهلکی بهری قی ئازادیی ئازادیا هزر و بیر و رهوشهنبیریی و دین و بوّچونان دهیّت.

و ئازادی نه ئهوه ههروه کی هنده ک گهنج تیدگههن و هزردکهن ئازادی ئهوه دهستبهردایی بن چ بکهن وهبکهن، و سهرهههٔ ساری وان یی بهردایی بیت، و کاریّت نهبهرپرس بکهن و پرسین ل وان نههیّتهکرن، و ل دویف دلخوازی و دلخوشییّت خو بکهفن و چ بقیّن بکهن، و وی بکهن یا دلی وان بقیّت و ب خوازیت، ئههٔه نه ئازادیه، بهلکی ئههٔه نه ریّک پیّکی و گیلهشوکیه، و کولاتی و بهندایهتیا دهرونییه، بهلی فهوزا و گیلهشوکییه؛ چونکی د دونیاییدا ئازادیا هٔهکری و بی توخیب و نهبهرپرس نینه، دهیّت بیاسایهکیّهٔه یا گریدایبیت یان ژی ب سیستهمهکیّهٔه، بهلکی ههمی تشتیّت دنیایی یاسایا خو یاههی ریکدئیخیت و رییهٔهدبهت، و ئازادیا تاکه کهسی ناهیّته پارازتن ههکه به هنده کریارانهٔه نه هیّته گریدان؛ دا ئازادیا گشتی یا ساخلهم و ب سلامهت بیت، بو نمونه ههکه تو ل باژیرهکی مهزن یان ههتا یی بچویک بی، ما تو یی ئازادی ههر جههکی تهبقیّت ترمبیلا خو لی راوهستینی؟! یان ههر لایهکی ته بقیّت بو وی لای ببهی؟! یان تهبقیّت ترمبیلا خو لی راوهستینی؟! یان ههر لایهکی ته بقیّت بو وی لای ببهی؟! یان سادی تایبهت یی ههی و دهیّت ژی دهرنهکههٔی؟ ئهری دورسته تو ب کهیفا خو و ب

ئازادیا خو تورمبیّلا خو بینی و ببهی این هنده شهنگهست ههنه ریّکا هاتن و چونی ریّکدئیخن؛ ئهری تو دشیی دهمی خهلکی نقستی تو ل کولانان بهیّی و بچی و دههولی و هوریّنان لیّ بدهی یان سترانان ل سهر سهماعی بیّری و ئهزیهتا خهلکی بکه الله دلیّ هوریّنان لیّ بدهی یان سترانان ل سهر سهماعی بیّری و ئهزیهتا خهلکی بکه الله یا بخوازیت و ته پی خوش ژی بیت و تو ئازادیا خو یا تاکه کهسی ژی ببنی اما خهلک دی قی ژ ته وهرگرن و قهبویلکهن او دشیی پهیوهندیان ل گهل نهیاریّت وهلاتی گریّده یی و پیّزانینان ب دهیه وان ا ئهری ئهقه دی ژ ته هیّته ورگرتن و قهبویلکرن همر تشته کی ته بقیّت دهربیّخی ایان ئهقه بهمر تشته کی ته بقیّت دهربیّخی یان ئهقه به همر تشته کی ته بقیّت دهربیّخی ایان ئهقه به هنده یاسا و ریّنمایانقه یا گریّداییه اقان نمونه یان دیار دبیت ههرکه سهکی ههبیت ئهو و خو ل چ توخویبان نهگریت، و دلخوازیا خو بکه ته پهرستیی خو و ل دویف دلخوازیا و خو بهدت و بهده تا هندی یی ئازاده ئهقه تیگههشتنه کا بکهقیت و ل دویف دلخوازیا خو بچیت ب هجه تا هندی یی ئازاده ئهقه تیگههشتنه کا خهلهت و نهدورسته و دویره ژ راستیی بو ئازادیی.

و دبیت هنده جاران ئازادیا دورستی ئهو بیت تو بنیه پاشفهبرن، و رنگ بو ته نه ئیتهدان، بو نمونه نهساخ ئازادیا وی دهیته سنوردان و ژ هنده خوارن و فهخوارنان دئیته دورئیخستن؛ دا پشتی هنگی ئازاد ببیت و ئازاد بژیت و ئازاد بخوت و فهخوت، و زیندانی ئازادیا وی دهیته سنوردان دا بزانیت دی چاوا ئازادیا خو دهته کاری و برهنگهکی وهسا نه ئهزیهتا خو بکهت و نه ئهزیهتا غهیری خو بکهت.

پاشى دڤێت مرۆڤ بزانيت ئەو ب تنى ناژيت، بەلكى پشكەكە ژ جڤاكەكى پێغەمبەرى گرێدايڤه، ھندەك زيانا خۆ ژ وى دبينن يا ئەو ژيانا خۆ ژى دبينيت، و پێغەمبەرى سلاڤێت خودى ل سەربن نمونەيەكا زێدە جوان ل سەر ڤى چەندى بۆ ئينايە د ڤەگێرا بوخاريدا پێغەمبەر سلاڤێت خودى ل سەربن دبێژيت: (مَثَلُ القَائِم في حُدودِ الله، والْوَاقِع فيها كَمَثَلِ قَومٍ اسْتَهَمُوا على سفينةٍ فصارَ بعضُهم أعلاها وبعضُهم أسفلها وكانَ الذينَ في أسفلها إذَا اسْتَقَوْا مِنَ الماءِ مَرُوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا: لَوْ أَنَّ حَرَقْنَا في نَصَيبِنا حَرْقاً وَلَمْ نُوْدِ مَنْ فَوْقَنَا، فإنْ تَرَكُوهُمْ وَمَا أَرادُوا هَلكُوا جَمِيعاً، وإِنْ أَحَدُوا عَلَى أَيْدِيهِم نَجُوْا ونجوْا جَمِيعاً) مهتەلا وى يى فإن تَركُوهُمْ وَمَا أَرادُوا هَلكُوا جَمِيعاً، وإِنْ أَحَدُوا عَلَى أَيْدِيهِم نَجوْا ونجوا جَمِيعاً) مهتەلا وى يى بەر تخويبێت خودێڤه راوەستايى و يى كەفتيە تێدا، وەكى مەتەلا ملەتەكێيە پشكى د گەميەكێدا ب كێشن، ھندەك بچنە سەرى و ھندەك بچنە بنى، و ئەوێت بنى ھەكە ھاتبانە ئاڤا ڤەخوارنى ل بەر يێت سەردارا دبۆرين، گۆتن: ھەكە ئەم كونەكى ل بارا خۆ

قهکهین و ییّت سهر خوّدا ئهزیهت نهدهین، ههکه وان هیّلا یا وان قیای بکهن، ئهقه ههمی هیلاك چوّن، و ههکه دهستیّت وان گرتن رزگار بوون، و ههمی رزگار بوون.

ئازادیا دورستاهی ئهم ییّت ئازادکری بین ژ قهید و زنجیریّت کولایهتیی (عبودیهتیّ) و قهیدو زنجیریّت نهفسی و دهرونی، و بهندهییّت کهسیّ نهبین، و د هزرو بیر و باوهر و بوچونویّت خوّدا بهندهیی چ مروّقان نهبین بچویك یان مهزن، و بن سهپانیا کهسیّقه نهبین و نهبینه بهندهییّت دهرههمی و دیناری چونکی بهندهیی دهرههمی و دیناری یی هیلاکچوییه ههروهکی پیخهمبهر سلاقیّت خودیّ ل سهربن دبیّژیت: (تَعِسَ عبْدُ الدِّینَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالقطیفَةِ وَالْحَمِیصَةِ، إِنْ أُعطِیَ رضی، وَإِنْ لَمْ یُعطَ لَمْ یَرْض) هیلاك چو بهندهیی دیناری و دهرههمی و جلکیّ ب ریشهلوك و جلکیّ ب نهخش ههکه ـ خودیّ ـ داییّ ییّ درزییه و ههکه نه داییّ یی نهرازیه مهخسهد پیّ زیّده ل دویف قان دگهریت داخوازا وی ههر نهون و کومکرنا وانه ب رهنگهکیّ وهسا تو بیّژی ییّ بوویه عهبدیّ وان.

و ئازادی ئهوه نهبینه عهبدی بهرژهوهندیّت تهنگ و نهبینه بهندهییی هنده هزریّت خهلهت و سهرداچویی و بهندهیی خودی ب تنی بین یی ئهم داین و چیّکرین ب فی رامانا هویر بو ئازادیی ئهم رهمهزانی دبینین ههیقا ئازادییّه؛ چونکی دهستپیّکی ئیراده کا ب هیز بو مه چیّدگهت ئهم بهرامبهر نهفس و دهرونا خو راوهستین و گوهی خو نهدهینه گازیا وی ههکه روّژی ب چهند جاران ژی گازی مه بکهت بخو قهخو ههره نقینا ههقژینا خو، ئهو ئیرادا روّژیی بو مهچیّکری دبیته پهرده و ناهیّلیت ئهم ل دویف دلخوازیا خو بکهفین و یی شیا نهبیته بهندهیی دلخوازیّت خو ئهو ئازاده و ئهو ئازاد ژیا و ئهو ئازادایی گههشت.